

DOEL GROEPEN ONDERZOEK

JEUGD TOERISME

In opdracht van Centrum voor Jeugdtoerisme en Steunpunt Jeugd

Onderzoek: januari - april 2010
Rapport: maart 2011

0 Opzet en achtergrond van het onderzoek

Dit onderzoek werd uitgevoerd bij de verschillende jeugdgroepen in Vlaanderen, in opdracht van Centrum voor Jeugdtoerisme en Steunpunt Jeugd. Meer bepaald werd gepolst naar de behoeften en verwachtingen inzake jeugdtoerisme.

Voor het opstellen en versturen van de vragenlijst werd samengewerkt met Cesor. De analyse van de resultaten en de rapportage gebeurde door Centrum voor Jeugdtoerisme. Het onderzoek werd opgevolgd door een stuurgroep met vertegenwoordigers van Toerisme Vlaanderen, Provinciale Jeugddienst Limburg, Scouts en Gidsen Vlaanderen, Centrum voor Jeugdtoerisme en Steunpunt Jeugd.

In maart 2010 werden de jeugdgrboepen via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan een online onderzoek (vragenlijst: zie bijlage 1). In totaal werden 2 930 jeugdgroepen aangeschreven.

Bij de samenstelling van de respondentengroep werden de jeugdgroepen onderverdeeld in zes categorieën:

- Lokaal jeugdwerk: mailadressen werden opgevraagd bij gemeentelijke jeugddiensten.
- Provinciaal/landelijk jeugdwerk: mailadressen werden verzameld via www.jeugdbeleid.be.
- Onderwijs: mailadressen werden verzameld via de Infolijn Onderwijs. We beperkten ons tot kleuter-, lagere en secundaire scholen.
- Sportclubs met jeugdwerking: mailadressen werden opgevraagd bij gemeentelijke sportdiensten.
- Bijzondere jeugdzorg: mailadressen werden verzameld via de Sociale Kaart. We beperkten ons tot categorie 1 (begeleidingstehuizen), categorie 2 (gezinstehuizen) en categorie 4 (dagcentra).
- MPI's: mailadressen werden verzameld via de Sociale Kaart.

Om het aantal respondenten beheersbaar te houden, werd voor de categorieën lokaal jeugdwerk, onderwijs en sportclubs met jeugdwerking, de link naar het onderzoek doorgestuurd naar een steekproef van 58 steden en gemeenten. Deze steekproef houdt rekening met een gelijke spreiding over de provincies en qua inwonersaantallen. Voor de categorieën provinciaal/landelijk jeugdwerk, bijzondere jeugdzorg en MPI's werd wel heel Vlaanderen aangeschreven.

In onderstaande tabel tonen we het aantal respondenten dat deelnam aan het onderzoek, uitgesplitst per categorie.

Tabel 1: deelname aan het onderzoek

	Aangeschreven	Meegewerkt	Percentage
Lokaal jeugdwerk	691	253 (37 %)	30 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	262	103 (39 %)	12 %
Onderwijs	578	68 (12 %)	8 %
Sportclubs met jeugdwerking	1090	301 (28 %)	35 %
Bijzondere jeugdzorg	208	80 (38 %)	9 %
MPI's	101	48 (48 %)	6 %
TOTAAL	2930	853 (29 %)	100 %

Voor de meeste jeugdgroepen ligt de antwoordgraad voldoende hoog om geldige uitspraken te doen voor de hele groep. Enkel voor onderwijs ligt het antwoordpercentage (12 %) te laag en zijn de resultaten eerder indicatief.

Dit onderzoeksrapport is als volgt ingedeeld:

1	Achtergrondinformatie over de jeugdgroepen	4
1.1	Jeugdwerk	4
1.2	Onderwijs	5
1.3	Sportclubs	5
1.4	Welzijnswerk	6
2	Participatiegraad aan jeugdtoerisme	7
3	Evaluatie van meerdaagse initiatieven in 2009	12
3.1	Beoordeling van het aanbod	12
3.2	Boekingstermijnen	17
3.3	De verplaatsing	19
3.4	Zoektocht naar de geschikte accommodatie	21
3.5	Relatie met de uitbater	23
3.6	De accommodatie	25
3.7	De buurt	25
3.8	Omzet in de gastgemeente	26
3.9	Kampvuur en bossen	27
4	Factoren die de keuze voor een slaapplaats beïnvloeden	32
4.1	Criteria voor gebouwen	32
4.2	Criteria voor kampeerweides	38
4.3	Criteria voor locaties	39
4.4	Criteria voor diensten	49
5	Opsplitsing in soort initiatieven	53
5.1	Schoolwerkweken	53
5.2	Kampen	54
5.3	Weekends	55
5.4	Vormingsinitiatieven	55
6	Beleidsaanbevelingen	57
6.1	De omgeving	57
6.2	Verstandig investeren	57
6.3	De krimpende scholenmarkt	57
6.4	Grote kampplaatsen	58

1 Achtergrondinformatie over de jeugdgroepen

We belichten hieronder de vier subgroepen die gevraagd werden aan het onderzoek mee te werken. Per subgroep overlopen we ook het aantal groepen met kinderen/jongeren met een fysieke handicap.

1.1 Jeugdwerk

Tabel 2: opsplitsing respondenten jeugdwerk

Lokaal	253	Jeugdbeweging	165	Chiro(jeugd Vlaanderen)	60
				Scouts en Gidsen (Vlaanderen)	40
				FOS Open Scouting	3
				KSJ-KSA-VKSJ	22
				KLJ	23
				KAJ	1
				Jeugd Rode Kruis	7
				JNM	4
				Andere	5
		Jeugdhuis, jeugdclub	27		
		Speelpleinwerking	9		
		Politieke jongerenbeweging	5		
		Amateuristische kunstbeoefening	9		
Jeugdatelier	2				
Jeugdwerk voor kinderen met een handicap	2				
Initiatief voor kwetsbare jeugd	3				
Andere	31				
Provinciaal	60	53	Landelijk georganiseerde jeugdvereniging	39	
Provinciaal/landelijk	103		Vlaams	Cultuureducatieve vereniging	3
				Vereniging participatie en informatie	11
TOTAAL	356				

Tabel 3: respondenten jeugdwerk naar onderscheid groepen met kinderen met/zonder fysieke handicap

Groepen met kinderen met/zonder fysieke handicap	N	Groepen met kinderen met fysieke handicap	Groepen met kinderen zonder fysieke handicap	Percentage
Lokaal jeugdwerk	250	41	209	16 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	101	46	53	46 %

Rond groepen met/zonder fysieke handicap kan enige verwarring bestaan. Zo zijn er jeugdbewegingen (bijv. Akabe) die zich opgegeven hebben als jeugdbeweging (in dit voorbeeld Scouts en Gidsen Vlaanderen) en dus niet als “jeugdwerk voor kinderen met een handicap” (één van de antwoordcategorieën bij lokaal jeugdwerk). Zij hadden dan nadien wel de mogelijkheid om de vraag te beantwoorden of er kinderen met een fysieke handicap lid waren van hun vereniging. In die zin worden zij in het verder onderzoek wel meegeteld bij de groepen met kinderen met fysieke handicap.

Bij lokaal jeugdwerk telt de categorie “andere” 31 respondenten. Dit gaat dan voornamelijk over jeugdkoren of -orkesten, catechesegroepen, derde wereldwerkingen en jeugddiensten.

1.2 Onderwijs

Scholen konden meerdere mogelijkheden invullen.

Tabel 4: opsplitsing respondenten onderwijs

Kleuteronderwijs	38
Buitengewoon kleuteronderwijs	3
Lager onderwijs	31
Buitengewoon lager onderwijs	7
Secundair onderwijs	25
Buitengewoon secundair onderwijs	3
TOTAAL	68

Tabel 5: respondenten onderwijs naar onderscheid groepen met kinderen met/zonder fysieke handicap

Groepen met kinderen met/zonder fysieke handicap	N	Groepen met kinderen met fysieke handicap	Groepen met kinderen zonder fysieke handicap	Percentage
Onderwijs	66	15	51	23 %

1.3 Sportclubs

We stelden aan alle sportclubs volgende open vraag: “welke sporttak beoefenen jullie?”

Hieronder de meest voorkomende antwoorden:

Tabel 6: opsplitsing respondenten sportclubs

Voetbal	54
Tennis	22
Volleybal	19
Gymnastiek	14
Paard- en ponyrijden	13
Dans	11
Judo	11
Tafeltennis	11
Badminton	10
Basketbal	10
Karate	10
Zwemmen	10
Atletiek	9
Andere sporten	97
TOTAAL	301

Tabel 7: respondenten sportclubs naar onderscheid groepen met kinderen met/zonder fysieke handicap

Groepen met kinderen met/zonder fysieke handicap	N	Groepen met kinderen met fysieke handicap	Groepen met kinderen zonder fysieke handicap	Percentage
Sportclubs met jeugdwerking	282	42	240	15 %

1.4 Welzijnswerk

Tabel 8: opsplitsing respondenten welzijnswerk

Bijzondere jeugdzorg	80
MPI's	48
TOTAAL	128

Tabel 9: respondenten welzijnswerk naar onderscheid groepen met kinderen met/zonder fysieke handicap

Groepen met kinderen met/zonder fysieke handicap	N	Groepen met kinderen met fysieke handicap	Groepen met kinderen zonder fysieke handicap	Percentage
Bijzondere jeugdzorg	73	2	71	3 %
MPI's	48	32	16	67 %

2 Participatiegraad aan jeugdtoerisme

We vroegen aan de jeugdgroepen of ze in de loop van 2009 een meerdaags initiatief hadden georganiseerd met één of meer overnachtingen.

Indien het antwoord negatief was, werd nog bijkomend gepolst naar hun plannen voor 2010.

Tabel 10: deelname aan jeugdtoerisme in 2009

	N	Ja	Neen	Percentage
Lokaal jeugdwerk	251	204	47	81 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	101	89	12	88 %
Onderwijs	67	51	16	76 %
Sportclubs met jeugdwerking	286	109	177	38 %
Bijzondere jeugdzorg	73	60	13	82 %
MPI's	48	42	6	88 %
TOTAAL	826	555	271	67 %

Sportclubs met jeugdwerking doen een stuk minder aan jeugdtoerisme. Slechts 38 % van de sportclubs met jeugdwerking richt een meerdaags verblijf in met overnachtingen.

Voor de andere jeugdgroepen zijn er geen significante verschillen onderling.

In totaal heeft 2 op 3 jeugdgroepen een meerdaags initiatief georganiseerd in 2009.

Binnen het lokaal jeugdwerk onderzochten we hoeveel meerdaagse initiatieven werden georganiseerd. Daarbij maakten we een onderscheid tussen jeugdbewegingen en niet-jeugdbewegingen.

Tabel 11: aantal meerdaagse initiatieven naar onderscheid jeugdbeweging/niet-jeugdbeweging (binnen lokaal jeugdwerk)

	N	Gemiddelde	0	1	2	3 of 4	5 of 6	7 tot 10	Meer dan 10
Jeugdbeweging	150	4,73	3 %	15 %	18 %	26 %	13 %	16 %	9 %
Niet-jeugdbeweging	78	1,26	54 %	28 %	5 %	8 %	4 %	0 %	1 %

Een jeugdbeweging organiseert dus gemiddeld 4,73 keer per jaar een meerdaags initiatief.

Eén kwart van de jeugdbewegingen gaat zelfs minstens 7 keer op uitstap.

Voor het andere lokale jeugdwerk stellen we vast dat slechts 46 % minstens één meerdaags initiatief organiseert. Dat is nauwelijks meer dan de sportclubs.

Aan de jeugdgroepen die in 2009 niet overnacht hebben, werd gevraagd naar de reden hiervoor.

Tabel 12: redenen voor niet-deelname aan jeugdtoerisme in 2009, uitgesplitst naar soort jeugdgroep
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Onvoldoende financiële middelen	Niet noodzakelijk voor onze werking	Slechte ervaringen in het verleden	Te weinig interesse van de deelnemers	Geen geschikte overnachtingsplaats gevonden
Lokaal jeugdwerk	47	30 %	62 %	0 %	11 %	2 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	12	0 %	42 %	0 %	17 %	0 %
Onderwijs	16	25 %	63 %	0 %	6 %	6 %
Sportclubs met jeugdwerking	177	16 %	72 %	1 %	12 %	5 %
Bijzondere jeugdzorg	13	15 %	85 %	0 %	15 %	0 %
MPI's	6	33 %	67 %	0 %	0 %	17 %
TOTAAL	271	19 %	71 %	0 %	12 %	5 %

Veruit de belangrijkste reden om thuis te blijven, is het feit dat de jeugdgroep een meerdaags initiatief niet noodzakelijk acht voor de werking. **De echte drempels worden gevormd door een tekort aan geld en een gebrek aan interesse van deelnemers.** Slechte ervaringen uit het verleden of het niet vinden van een geschikte accommodatie spelen slechts heel sporadisch een rol.

Aan de jeugdgroepen die in 2009 niet overnachtten, werd ook nog gevraagd of ze in 2010 een meerdaags initiatief met overnachtingen planden.

Tabel 13: indien geen overnachtingen in 2009, dan wel plannen voor 2010?

	N	Ja	Neen	Weet niet
Meerdaags initiatief gepland in 2010?	266	16 %	67 %	17 %

2 op 3 van de jeugdgroepen die geen meerdaags initiatief hadden georganiseerd in 2009, waren dit ook niet van plan in 2010. 1 op 6 plande wel een meerdaagse uitstap voor 2010.

Aan de respondenten werd ook nog gevraagd om voor elk van hun meerdaagse verblijven aan te geven welk soort verblijf het was, waar het plaatsvond, in tenten of gebouw, in welke maaltijdformule en ten slotte wat de duur van het verblijf was. Het aantal antwoorden ligt hier relatief hoog omdat één jeugdgroep meerdere meerdaagse verblijven kan organiseren. Als we de antwoorden uitsplitsen volgens soort jeugdgroep, levert dit volgende informatie op.

Tabel 14: meerdaagse verblijven in 2009, uitgesplitst volgens soort jeugdgroep en soort verblijf

	N	Kort verblijf (weekend/midweek) met kinderen en jongeren	Kamp/themavakantie	Bos/zee/stads/... klas	Trektocht	Begeleidersweekend	Vormingsinitiatief	Andere
Lokaal jeugdwerk	731	51 %	31 %	0 %	2 %	12 %	3 %	1 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	449	17 %	42 %	0 %	2 %	8 %	28 %	3 %
Onderwijs	98	10 %	6 %	75 %	0 %	0 %	3 %	6 %
Sportclubs met jeugdwerking	143	39 %	27 %	4 %	1 %	3 %	6 %	20 %
Bijzondere jeugdzorg	118	28 %	58 %	3 %	8 %	2 %	1 %	2 %
MPI's	158	21 %	59 %	16 %	2 %	1 %	0 %	1 %
TOTAAL	1696	34 %	37 %	7 %	2 %	8 %	9 %	3 %

Tabel 14 bevat weinig verrassende gegevens. In absolute aantallen uitgedrukt worden kampen vooral georganiseerd door het lokaal jeugdwerk, maar omdat zij ook veel korte verblijven organiseren, ligt hun percentage voor kampen wat lager, zeker in vergelijking met het welzijnswerk (bijzondere jeugdzorg en MPI's). Vormingsinitiatieven zijn dan weer een typisch fenomeen in het bovenlokaal jeugdwerk, terwijl trektochten vooral voorkomen in de bijzondere jeugdzorg. Dat bos/zee/stads/... klassen hoofdzakelijk verbonden zijn aan het onderwijs, zal niemand verbazen.

Tabel 15: meerdaagse verblijven in 2009, uitgesplitst volgens soort jeugdgroep en locatie van het verblijf

	N	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	Limburg	Antwerpen	Brussels Gewest	Wallonië	Buitenland
Lokaal jeugdwerk	728	12 %	16 %	6 %	20 %	28 %	0 %	13 %	5 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	441	16 %	19 %	13 %	12 %	13 %	2 %	17 %	8 %
Onderwijs	97	8 %	41 %	1 %	4 %	15 %	0 %	10 %	21 %
Sportclubs met jeugdwerking	143	10 %	16 %	5 %	14 %	12 %	1 %	15 %	27 %
Bijzondere jeugdzorg	118	10 %	27 %	3 %	6 %	10 %	0 %	30 %	14 %
MPI's	158	9 %	32 %	6 %	16 %	5 %	1 %	22 %	9 %
TOTAAL	1684	12 %	21 %	7 %	15 %	18 %	1 %	16 %	10 %

Het buitenland is redelijk populair bij sportclubs en het onderwijs, terwijl in de welzijnssector verhoudingsgewijs vaak in Wallonië wordt overnacht.

Toch blijft voor elk soort jeugdgroep Vlaanderen de topbestemming, met scores die variëren van 56 % (bijzondere jeugdzorg) tot 82 % (lokaal jeugdwerk).

Bij de overnachtingen in Vlaanderen gerealiseerd valt op dat scholen en welzijnsinstellingen hoofdzakelijk naar West-Vlaanderen (lees: de zee) trekken.

Lokale jeugdwerkverenigingen trekken vooral naar Antwerpen, gevolgd door Limburg en West-Vlaanderen. Voor het lokaal jeugdwerk zien we een duidelijke correlatie met de beschikbare speelruimte (bossen in Antwerpen en Limburg en de kust in West-Vlaanderen).

Vlaams-Brabant scoort het minst qua aantal meerdaagse verblijven: enkel voor het bovenlokaal jeugdwerk zit men op het niveau van de andere provincies, wat wellicht te verklaren valt door de aanwezigheid van enkele grotere vormingscentra.

Tabel 16: spreiding van Vlaamse jeugdverblijven over de provincies (januari 2009)

	N	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	Limburg	Antwerpen	Brussels Gewest
A	100	15 %	8 %	15 %	23 %	39 %	0 %
B	138	8 %	19 %	4 %	44 %	25 %	0 %
C	122	16 %	32 %	6 %	21 %	24 %	1 %
Jeugdherberg	20	25 %	40 %	5 %	10 %	20 %	0 %
Principieel erkend	42	10 %	14 %	21 %	19 %	36 %	0 %
Niet erkend	139	24 %	6 %	13 %	17 %	39 %	1 %
TOTAAL	561	16 %	17 %	10 %	26 %	31 %	0 %

Als we tabel 15 en tabel 16 vergelijken, moeten we eerst opmerken dat de percentages in tabel 16 sowieso gemiddeld hoger liggen per provincie omdat Wallonië en het buitenland niet zijn opgenomen in deze tabel. Dan valt op dat de aantallen meerdaagse verblijven in Antwerpen en Limburg (tabel 15) relatief laag liggen t.o.v. het aantal jeugdverblijven. Bij West-Vlaanderen zien we het omgekeerde.

Tabel 17: meerdaagse verblijven in 2009, uitgesplitst volgens soort jeugdgroep en onderscheid tenten/gebouw

	N	Enkel in tenten	Enkel in een gebouw	Deels in een gebouw / deels in tenten
Lokaal jeugdwerk	730	15 %	73 %	12 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	446	8 %	85 %	7 %
Onderwijs	97	0 %	99 %	1 %
Sportclubs met jeugdwerking	142	3 %	93 %	4 %
Bijzondere jeugdzorg	118	14 %	79 %	7 %
MPI's	158	11 %	83 %	6 %
TOTAAL	1692	11 %	80 %	9 %

Bij tabel 17 moeten we eerst opmerken dat dit niet enkel gaat over kampen, waardoor de percentages een stuk lager liggen dan dat de vraag zou gesteld worden voor enkel zomerkampen.

Los daarvan vinden we het overnachten in tenten vooral terug in het jeugdwerk en het welzijnswerk. Bij scholen en sportclubs zijn er zo goed als geen overnachtingen in tenten.

Tabel 18: meerdaagse verblijven in 2009, uitgesplitst volgens soort jeugdgroep en maaltijdformule

	N	Zelfkook	Halfpension	Volpension
Lokaal jeugdwerk	717	96 %	1 %	3 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	448	70 %	2 %	28 %
Onderwijs	97	20 %	18 %	62 %
Sportclubs met jeugdwerking	138	33 %	16 %	51 %
Bijzondere jeugdzorg	117	87 %	5 %	17 %
MPI's	152	67 %	8 %	25 %
TOTAAL	1668	76 %	4 %	20 %

In het lokaal jeugdwerk kookt men bijna steeds zelf, de score voor volpension (3 %) lijkt verwaarloosbaar, maar eigenlijk toch ook weer niet door het grote aantal lokale jeugdverenigingen.

Niet alleen scholen maar ook sportverenigingen kiezen het vaakst voor volpension- of halfpensionformule.

Tabel 19: meerdaagse verblijven in 2009, uitgesplitst volgens soort jeugdgroep en verblijfsduur

	N	1 nacht	2 nachten	3 of 4 nachten	5 of 6 nachten	7 tot 10 nachten	11 tot 15 nachten	Meer dan 15 nachten
Lokaal jeugdwerk	718	6 %	59 %	7 %	4 %	19 %	5 %	0 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	448	8 %	33 %	14 %	22 %	18 %	5 %	1 %
Onderwijs	96	15 %	34 %	41 %	4 %	6 %	0 %	0 %
Sportclubs met jeugdwerking	137	9 %	43 %	21 %	16 %	7 %	3 %	1 %
Bijzondere jeugdzorg	117	6 %	20 %	43 %	13 %	15 %	2 %	1 %
MPI's	152	7 %	13 %	42 %	20 %	15 %	3 %	0 %
TOTAAL	1667	7 %	43 %	18 %	12 %	16 %	4 %	0 %

De gemiddelde verblijfsduur in het onderwijs is in de grote meerderheid van de gevallen beperkt tot 4 nachten: binnen één schoolweek dus.

In deze tabel valt ook het grote aantal weekends op in het lokaal jeugdwerk (65 % van de meerdaagse verblijven), maar tegelijk heeft het jeugdwerk het grootste aandeel van verblijven die minstens één week duren, nl. 24 %. In het geval van het lokaal jeugdwerk gaat het dan over het klassieke zomerkamp, het hoogtepunt van het werkjaar.

3 Evaluatie van meerdaagse initiatieven in 2009

We vroegen aan alle respondenten die in 2009 minstens één meerdaags verblijf hadden georganiseerd, om er één uit te kiezen en hiervoor een aantal vragen te beantwoorden. Zo konden we zicht krijgen op de evaluatie van verschillende aspecten die bij een meerdaags initiatief met overnachtingen horen.

3.1 Beoordeling van het aanbod

De vraag werd gesteld om voor het uitgekozen meerdaags verblijf onderstaande aspecten een score te geven tussen “heel slecht” en “uitstekend”:

- De huurprijs
- Prijzen energie en water
- De bereikbaarheid
- De toegankelijkheid voor rolstoelen
- De toegankelijkheid voor bus en vrachtwagen
- Het sanitair
- De keuken
- De slaapkamers
- De dagkamers
- De omgeving
- De speelruimte
- Sportvoorzieningen
- Educatief aanbod
- De relatie met de uitbater
- De communicatie vanuit de gastgemeente

Hieronder overlopen we deze aspecten, in volgorde van de score die ze behaalden. Op basis van de antwoorden gaande van “heel slecht” tot “uitstekend”, konden we elk item een score op 10 geven.

Tabel 20: evaluatie van meerdaagse initiatieven in 2009

	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
De omgeving	423	8,58	1 %	1 %	6 %	38 %	53 %	1 %
De speelruimte	422	8,12	1 %	1 %	8 %	45 %	35 %	10 %
De relatie met de uitbater	421	7,63	3 %	2 %	13 %	49 %	30 %	3 %
De keuken	421	7,59	2 %	3 %	12 %	46 %	27 %	10 %
De bereikbaarheid	421	7,53	0 %	5 %	14 %	54 %	26 %	1 %
De slaapkamers	423	7,48	1 %	4 %	15 %	48 %	24 %	8 %
De dagkamers	423	7,39	1 %	4 %	14 %	50 %	19 %	12 %
Het sanitair	423	7,27	1 %	5 %	17 %	50 %	22 %	5 %
De huurprijs	425	7,09	1 %	6 %	17 %	56 %	17 %	3 %
Prijzen energie en water	419	6,90	1 %	4 %	15 %	48 %	9 %	23 %
Sportvoorzieningen	419	6,77	2 %	7 %	19 %	28 %	17 %	27 %
De communicatie vanuit de gastgemeente	419	6,48	1 %	5 %	19 %	31 %	7 %	37 %
De toegankelijkheid voor bus en vrachtwagen	423	6,41	3 %	11 %	18 %	40 %	12 %	16 %
Educatief aanbod	414	6,27	2 %	7 %	15 %	23 %	9 %	44 %
De toegankelijkheid voor rolstoelen	416	5,19	8 %	16 %	11 %	19 %	9 %	37 %

Voor al deze evaluaties hebben we kruistabellen gemaakt voor de volgende eigenschappen:

- Soort jeugdgroep
- Groep met kinderen met of zonder fysieke handicap
- Verblijf in tenten of gebouw
- Verblijf in Vlaanderen, Wallonië of buitenland
- Type accommodatie (in Vlaanderen)
- Soort verblijf

Hieronder overlopen we de verschillende items. Kruistabellen hebben we enkel toegevoegd voorzover ze significante verbanden opleveren.

Omgeving krijgt globaal de beste beoordeling. Maar liefst 53 % van de respondenten beoordeelt de omgeving als uitstekend en nog eens 38 % vindt de omgeving goed. Er zijn geen significante verschillen naargelang soort groep of verblijf. Blijkbaar is het voor jeugdgroepen geen probleem om accommodatie te vinden waar de omgeving geschikt is voor de geplande activiteiten.

Ook speelruimte wordt heel positief beoordeeld. Hier stellen we wel vast dat in Vlaanderen voor jeugdverblijven type A de score slechts gemiddeld is. Vaak gaat dit over jeugdlokalen gelegen in de dorpskern.

Tabel 21: speelruimte naar type accommodatie (in Vlaanderen)

De speelruimte	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Type A	20	5,88	5 %	10 %	45 %	25 %	15 %	0 %
Type B	56	7,65	0 %	4 %	16 %	48 %	30 %	2 %
Type C	96	8,14	1 %	1 %	9 %	48 %	39 %	2 %
Vakantiewoning	22	7,90	0 %	5 %	9 %	36 %	32 %	18 %

De relatie met de uitbater scheidt zelden problemen. Slechts in 3 % van de gevallen wordt deze bestempeld als heel slecht.

Problemen worden het vaakst gesignaleerd bij jeugdverblijven type B. Ook valt op dat de relatie met de uitbater minder hoog scoort bij het jeugdwerk.

Tabel 22: relatie met de uitbater naar type accommodatie (in Vlaanderen)

De relatie met de uitbater	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Type A	20	7,50	5 %	0 %	10 %	55 %	25 %	5 %
Type B	56	6,35	11 %	6 %	12 %	57 %	12 %	2 %
Type C	95	8,00	2 %	1 %	14 %	41 %	42 %	0 %
Vakantiewoning	22	8,24	0 %	0 %	4 %	59 %	32 %	5 %

Tabel 23: relatie met de uitbater naar soort jeugdgroep

Sportvoorzieningen	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Lokaal jeugdwerk	175	7,14	5 %	4	15	49	24	3
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	64	7,30	2 %	3	22	45	26	2
Onderwijs	33	8,48	0 %	0	6	49	45	0
Sportclubs met jeugdwerking	67	8,21	0 %	1	8	49	37	5
Bijzondere jeugdzorg	49	7,86	2 %	0	6	64	26	2
MPI's	33	8,64	0 %	0	9	33	52	6

De keuken wordt door de meeste jeugdgroepen positief geëvalueerd. Er zijn geen significante verschillen naargelang soort groep of verblijf.

Bereikbaarheid krijgt een vergelijkbare positieve score. Ook hier vinden we geen significante verschillen naargelang soort groep of verblijf. Zelfs de vraag of het verblijf plaatsvindt in Vlaanderen, Wallonië of het buitenland, blijkt geen invloed te hebben op de score.

Slaaplokalen, daglokalen en sanitair kunnen we samennemen. Ze halen allen een vergelijkbare score met telkens ongeveer 3 op 4 van de respondenten die tevreden is. Significante verschillen naargelang soort groep of verblijf vinden we enkel bij de slaaplokalen: jeugdverblijven type A scoren lager dan jeugdverblijven type C of vakantiewoningen.

Tabel 24: slaaplokalen naar type accommodatie (in Vlaanderen)

De slaaplokalen	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Type A	20	6,05	5 %	5 %	40 %	35 %	10 %	5 %
Type B	56	6,78	0 %	13 %	21 %	48 %	18 %	0 %
Type C	95	7,98	1 %	1 %	13 %	48 %	37 %	0 %
Vakantiewoning	22	8,53	0 %	0 %	0 %	59 %	41 %	0 %

Zowel de huurprijs als de prijs voor energie en water wordt door een meerderheid van de respondenten als goed bestempeld. Er zijn geen significante verschillen naargelang soort groep of verblijf.

Sportvoorzieningen worden niet door iedereen gunstig geëvalueerd. Vooral bij het lokaal jeugdwerk ligt de score een stuk lager, maar daar zien we ook dat voor 1 op de 3 groepen sportvoorzieningen niet van toepassing zijn.

Tabel 25: sportvoorzieningen naar soort jeugdgroep

Sportvoorzieningen	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Lokaal jeugdwerk	173	5,68	3 %	11 %	23 %	23 %	6 %	34 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	64	6,46	3 %	8 %	20 %	23 %	16 %	30 %
Onderwijs	32	7,95	0 %	3 %	16 %	31 %	38 %	12 %
Sportclubs met jeugdwerking	69	7,87	0 %	3 %	14 %	38 %	33 %	12 %
Bijzondere jeugdzorg	49	7,14	0 %	4 %	16 %	35 %	14 %	31 %
MPI's	32	7,69	0 %	3 %	16 %	34 %	28 %	19 %

De communicatie vanuit de gastgemeente haalt een gemiddelde score van 6,48. Significante verschillen naargelang soort groep of verblijf hebben we niet gevonden.

De toegankelijkheid voor bus en vrachtwagen scoort net iets lager. Jeugdwerk en bijzondere jeugdzorg blijken hier minder tevreden te zijn.

Tabel 26: toegankelijkheid voor bus en vrachtwagen naar soort jeugdgroep

De toegankelijkheid voor bus en vrachtwagen	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Lokaal jeugdwerk	174	5,84	5 %	17 %	20 %	37 %	10 %	11 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	64	6,19	5 %	6 %	20 %	41 %	6 %	22 %
Onderwijs	34	6,99	0 %	6 %	15 %	58 %	9 %	12 %
Sportclubs met jeugdwerking	69	7,37	0 %	4 %	16 %	39 %	20 %	21 %
Bijzondere jeugdzorg	50	6,08	2 %	12 %	18 %	36 %	6 %	26 %
MPI's	32	7,80	0 %	3 %	9 %	47 %	25 %	16 %

Educatief aanbod is voor heel wat respondenten (44 %) niet van toepassing. Voor de jeugdgroepen die er wel mee te maken hebben, zijn de meningen eerder verdeeld. Bij bos/zee/stads... klassen ligt de score hoger. Bij jeugdwerk wordt het educatief aanbod duidelijk minder goed beoordeeld.

Tabel 27: educatief aanbod naar soort verblijf

Het educatief aanbod	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Kort verblijf	115	6,40	1 %	9 %	13 %	28 %	8 %	41 %
Kamp/themavakantie	223	5,78	4 %	7 %	15 %	19 %	6 %	49 %
Bos/zee/stads... klas	30	7,93	0 %	3 %	13 %	37 %	34 %	13 %
Vormingsinitiatief	25	5,83	4 %	4 %	16 %	20 %	4 %	52 %

Tabel 28: educatief aanbod naar soort jeugdgroep

Het educatief aanbod	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Lokaal jeugdwerk	172	5,00	4 %	10 %	16 %	12 %	3 %	55 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	63	5,56	5 %	9 %	14 %	21 %	5 %	46 %
Onderwijs	32	7,71	0 %	6 %	12 %	35 %	31 %	16 %
Sportclubs met jeugdwerking	67	7,62	0 %	1 %	9 %	37 %	14 %	39 %
Bijzondere jeugdzorg	50	6,25	0 %	8 %	20 %	26 %	6 %	40 %
MPI's	30	7,87	0 %	0 %	10 %	37 %	20 %	33 %

"Op de laatste plaats" in de beoordelingen komt toegankelijkheid voor rolstoelen. Heel wat jeugdgroepen vinden de toegankelijkheid heel slecht of slecht, maar heel wat anderen geven de beoordeling uitstekend of goed. Bijzondere jeugdzorg en lokaal jeugdwerk zijn duidelijk minder tevreden, terwijl het onderwijs wel overwegend goede scores geeft. Ook bij bos/zee/stads... klassen ligt de tevredenheid hoger.

De vraag of men toegankelijkheid ook belangrijk vindt, komt aan bod in hoofdstuk 4.

Tabel 29: toegankelijkheid voor rolstoelen naar soort verblijf

De toegankelijkheid voor rolstoelen	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Kort verblijf	113	6,27	4 %	12 %	9 %	21 %	15 %	39 %
Kamp/themavakantie	225	4,26	11 %	21 %	12 %	16 %	4 %	36 %
Bos/zee/stads... klas	32	7,66	0 %	6 %	3 %	34 %	19 %	38 %
Vormingsinitiatief	25	5,00	12 %	8 %	28 %	16 %	8 %	28 %

Tabel 30: toegankelijkheid voor rolstoelen naar soort jeugdgroep

De toegankelijkheid voor rolstoelen	N	Gemiddelde score (op 10)	Heel slecht	Slecht	Tussen beiden	Goed	Uitstekend	Niet van toepassing
Lokaal jeugdwerk	173	4,39	12 %	21 %	11 %	15 %	7 %	34 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	63	5,14	8 %	13 %	24 %	21 %	6 %	28 %
Onderwijs	34	7,25	0 %	9 %	3 %	32 %	15 %	41 %
Sportclubs met jeugdwerking	66	6,60	3 %	8 %	6 %	20 %	13 %	50 %
Bijzondere jeugdzorg	49	4,34	8 %	14 %	10 %	17 %	0 %	51 %
MPI's	31	6,32	3 %	19 %	7 %	26 %	19 %	26 %

3.2 Boekingstermijnen

We stelden aan de jeugdgroepen de vraag hoe lang op voorhand hun meerdaags initiatief in 2009 werd geboekt. Algemeen blijkt dat redelijk mee te vallen. Slechts 1 op 8 meerdaagse verblijven wordt langer dan 2 jaar op voorhand geboekt. Dit is vooral het geval bij lokaal jeugdwerk (26 % boekt twee jaar op voorhand), grote groepen (vanaf 71 deelnemers boekt 33 % van de jeugdgroepen twee jaar op voorhand) en bij de huur van gebouwen waar ook tenten kunnen geplaatst worden (maar liefst 46 % van de boekingen voor combinatie gebouw/tentengrond gebeurt twee jaar op voorhand).

Het meest "vooruitziend" is het lokale jeugdwerk, maar de reden daarvoor heeft ongetwijfeld te maken met voorgaande alinea: zij zijn de belangrijkste klant in de gebouwen met tentengrond en zij hebben gemiddeld de grootste groepen.

Opvallend is dat de bijzondere jeugdzorg laat boekt: 88 % van de boekingen gebeurt maximaal één jaar op voorhand. In tabel 5 lezen we nochtans dat 58 % van hun initiatieven kampen zijn. Vermoed kan worden dat zij de drukste kampperiodes (11 juli - 10 augustus) kunnen vermijden omdat de kampen doorgaans begeleid worden door personeel: de opvoeders moeten geen rekening houden met periodes van herexamens.

Ten slotte noteren we dat voor korte verblijven nooit langer dan 2 jaren op voorhand wordt geboekt. Bijna een kwart van de korte verblijven wordt zelfs minder dan 3 maanden op voorhand geboekt.

Tabel 31: hoe lang op voorhand wordt geboekt, naar soort jeugdgroep?

	N	Minder dan 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 jaar - 2 jaar	2 jaar - 5 jaar	Meer dan 5 jaar
Lokaal jeugdwerk	177	11 %	34 %	29 %	24 %	2 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	64	11 %	39 %	45 %	5 %	0 %
Onderwijs	37	3 %	43 %	41 %	13 %	0 %
Sportclubs met jeugdwerking	74	20 %	60 %	20 %	0 %	0 %
Bijzondere jeugdzorg	52	21 %	67 %	12 %	0 %	0 %
MPI's	33	3 %	70 %	18 %	9 %	0 %
TOTAAL	437	13 %	46 %	28 %	12 %	1 %

Tabel 32: hoe lang op voorhand wordt geboekt, naar soort verblijf?

	N	Minder dan 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 jaar - 2 jaar	2 jaar - 5 jaar	Meer dan 5 jaar
Kort verblijf	119	23 %	61 %	16 %	0 %	0 %
Kamp/themavakantie	234	6 %	41 %	32 %	20 %	1 %
Bos/zee/stads... klas	35	3 %	49 %	37 %	11 %	0 %
Vormingsinitiatief	25	8 %	28 %	56 %	8 %	0 %

Tabel 33: hoe lang op voorhand wordt geboekt, naar groepsgrootte?

	N	Minder dan 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 jaar - 2 jaar	2 jaar - 5 jaar	Meer dan 5 jaar
1-20 deelnemers	106	29 %	63 %	8 %	0 %	0 %
21-40 deelnemers	99	14 %	60 %	22 %	4 %	0 %
41-70 deelnemers	88	1 %	34 %	46 %	18 %	1 %
Meer dan 70 deelnemers	97	1 %	22 %	44 %	31 %	2 %

Tabel 34: hoe lang op voorhand wordt geboekt, naar onderscheid tenten/gebouw?

	N	Minder dan 3 maanden	3 maanden - 1 jaar	1 jaar - 2 jaar	2 jaar - 5 jaar	Meer dan 5 jaar
Enkel in tenten	27	11 %	48 %	37 %	4 %	0 %
Enkel in een gebouw	88	18 %	59 %	19 %	4 %	0 %
Deels in een gebouw / deels in tenten	22	18 %	9 %	27 %	41 %	5 %

71 % van de jeugdgroepen brengt op voorhand een bezoek aan de locatie die uiteindelijk wordt gehuurd, wat meteen ook een bewijs is dat de voorbereiding van de meeste meerdaagse verblijven ernstig verloopt. Dit is vooral een gangbare praktijk in het onderwijs.

Tabel 35: op voorhand bezoek gebracht, naar soort jeugdgroep?

	N	Ja	Neen	Weet niet
Lokaal jeugdwerk	177	74 %	23 %	3 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	66 %	29 %	5 %
Onderwijs	37	89 %	8 %	3 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	76 %	20 %	4 %
Bijzondere jeugdzorg	52	54 %	44 %	2 %
MPI's	34	62 %	32 %	6 %
TOTAAL	440	71 %	26 %	3 %

De redenen om op voorhand geen bezoek te brengen, zijn divers. Heel wat jeugdgroepen vertrouwen de informatie verstrekt door de uitbater of hebben er reeds eerder verbleven.

Tabel 36: waarom niet op voorhand een bezoek gebracht?
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Reeds eerder verbleven	Vertrouwen op informatie van uitbater	Wetenschap dat andere jeugdgroepen tevreden waren	Niet onze gewoonte/traditie	Verblijfsplaats was te moeilijk bereikbaar	Tijdsgebrek	Andere
Waarom niet op voorhand bezoek gebracht?	111	32 %	38 %	6 %	20 %	5 %	23 %	14 %

3.3 De verplaatsing

De auto (incl. carpooling) is het meest populaire vervoermiddel voor verplaatsingen van en naar het meerdaags initiatief. **In exact de helft van de gevallen wordt de auto ingeschakeld.** Voor sportclubs klimt de score zelfs naar 72 %. Enkel het onderwijs vormt hierop een uitzondering: scholen laten zich slechts voor 11 % van de verblijven met de auto vervoeren. Ter nuance: de respondenten konden meerdere antwoorden geven en we zien inderdaad dat gemiddeld 1,5 mogelijkheden werden aangekruist. Dit betekent bijvoorbeeld dat in het geval van de auto deze antwoordmogelijkheid ook kan worden aangekruist voor een groep waarvan de kinderen met de trein reizen en de kookouders met de auto.

Naast de auto wordt ook de autocar veel gebruikt, meer bepaald in 39 % van de gevallen. Dit gebeurt vooral door MPI's en het onderwijs. Opvallend is dat ook bij kleine groepen (minder dan 20 deelnemers) de autocar nog een score haalt van 35 %.

De trein strandt op de derde plaats (24 %). Bus/tram/metro scoort nog een stuk lager (15 %). Opvallend is vooral de hoge score van treinvervoer bij vormingsinitiatieven: 64 %. Ook bus/tram/metro haalt zijn topscore bij vormingsinitiatieven: 36 %.

De fiets strandt op 16 % gebruikers. De fiets wordt vooral gebruikt door lokaal jeugdwerk en door grote groepen.

Verplaatsingen te voet eindigen afgetekend op de laatste plaats. Slechts bij 7 % van de meerdaagse initiatieven wordt gestapt. De ironie wil dat sportclubs hier de laagste score halen (1 %).

Tabel 37: manier van verplaatsen naar soort jeugdgroep
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Autocar	Bus/tram/ metro	Trein	Auto/ carpooling	Fiets	Te voet
Lokaal jeugdwerk	177	40 %	20 %	32 %	44 %	29 %	11 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	32 %	25 %	37 %	65 %	8 %	3 %
Onderwijs	37	62 %	11 %	24 %	11 %	0 %	5 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	23 %	3 %	7 %	72 %	7 %	1 %
Bijzondere jeugdzorg	52	35 %	4 %	15 %	50 %	13 %	8 %
MPI's	34	65 %	15 %	12 %	41 %	6 %	6 %
TOTAAL	440	39 %	15 %	24 %	50 %	16 %	7 %

Tabel 38: manier van verplaatsen naar soort verblijf
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Autocar	Bus/tram/ metro	Trein	Auto/ carpooling	Fiets	Te voet
Kort verblijf	121	30 %	11 %	7 %	63 %	6 %	7 %
Kamp/themavakantie	232	43 %	16 %	30 %	47 %	24 %	8 %
Bos/zee/stads... klas	35	69 %	11 %	20 %	6 %	0 %	0 %
Vormingsinitiatief	25	20 %	36 %	64 %	76 %	20 %	0 %

Tabel 39: manier van verplaatsen naar onderscheid Vlaanderen/Wallonië/buitenland
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Autocar	Bus/tram/ metro	Trein	Auto/ carpooling	Fiets	Te voet
Vlaanderen	300	33 %	17 %	24 %	53 %	19 %	7 %
Wallonië	95	52 %	13 %	33 %	42 %	13 %	9 %
Buitenland	41	56 %	7 %	7 %	46 %	2 %	2 %

Tabel 40: manier van verplaatsen naar groepsgrootte
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Autocar	Bus/tram/ metro	Trein	Auto/ carpooling	Fiets	Te voet
1-20 deelnemers	108	35 %	6 %	13 %	58 %	7 %	7 %
21-40 deelnemers	98	31 %	17 %	20 %	49 %	11 %	4 %
41-70 deelnemers	86	43 %	20 %	26 %	49 %	15 %	7 %
Meer dan 70 deelnemers	97	50 %	20 %	40 %	46 %	36 %	9 %

3.4 Zoektocht naar de geschikte accommodatie

Websites zijn het belangrijkste zoekinstrument. Voor onderwijs en MPI's liggen de percentages wel lager, maar dit zijn net de groepen die vaak naar dezelfde accommodatie terugkeren (zie score in rechterkolom).

Tips gegeven door andere mensen vormen in heel wat gevallen nuttige informatie.

Boeken worden nog nauwelijks gebruikt: enkel bij jeugdwerk en bijzondere jeugdzorg blijft de score nog steken op ongeveer 1 op 10. Het belang van beurzen blijkt verwaarloosbaar, zelfs in het onderwijs waar door een aantal jeugdverblijfcentra toch geïnvesteerd wordt in de aanwezigheid op onderwijsbeurzen.

Tabel 41: hoe geschikte accommodatie gevonden naar soort jeugdgroep
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Website	Boek	Beurs	Andere mensen	Al eerder verbleven
Lokaal jeugdwerk	176	75 %	10 %	0 %	37 %	19 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	52 %	8 %	0 %	26 %	57 %
Onderwijs	37	35 %	3 %	3 %	22 %	68 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	51 %	1 %	0 %	24 %	45 %
Bijzondere jeugdzorg	52	69 %	10 %	0 %	25 %	42 %
MPI's	34	44 %	3 %	0 %	26 %	59 %
TOTAAL	439	61 %	7 %	0 %	30 %	39 %

We hebben ook bevraagd welke websites het meest gebruikt worden. Eén belangrijke nuance hierbij: de vraag werd gesteld welke website werd gebruikt bij het vastleggen van het gekozen meerdaags initiatief in 2009. Het gaat dus over zoekopdrachten vooral uitgevoerd in 2007 en 2008, wat meteen ook de lage score verklaart van www.opkamp.be, gelanceerd in augustus 2009.

Een tweede nuance: de scores met elkaar vergelijken is zoals appelen en peren vergelijken. Zo is het normaal dat websites waar enkel kampeerterrinen of Waalse gebouwen op te vinden zijn, een stuk lager scoren dan de websites met Vlaamse gebouwen.

De website van CJT wordt het meest gebruikt. Vooral de vergelijking met www.jeugdverblijven.be (online sinds juli 2007) is relevant. Het aanbod van laatstgenoemde website is vijf keer groter, maar de scores bij jeugdwerk en onderwijs liggen toch de helft lager.

Tabel 42: welke website gebruikt naar soort jeugdgroep
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Opkamp.be	Jeugdverblijven.be	Kampeercentra.be	Kampterrein.be	Cjt.be	Tabou.be	Reismicrobe.be	Website uitbater	Votrecamp.be
Lokaal jeugdwerk	132	1 %	28 %	8 %	8 %	52 %	3 %	0 %	17 %	0 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	34	3 %	29 %	9 %	3 %	56 %	3 %	0 %	24 %	0 %
Onderwijs	13	0 %	8 %	0 %	0 %	23 %	0 %	0 %	38 %	0 %
Sportclubs met jeugdwerking	38	0 %	21 %	3 %	0 %	18 %	0 %	0 %	34 %	0 %
Bijzondere jeugdzorg	36	3 %	11 %	8 %	0 %	6 %	0 %	0 %	39 %	0 %
MPI's	15	7 %	20 %	0 %	0 %	33 %	0 %	0 %	40 %	0 %
TOTAAL	268	2 %	25 %	7 %	4 %	41 %	2 %	0 %	27 %	0 %

Ongeveer 1 op 4 jeugdgroepen geeft aan problemen te hebben ondervonden bij de zoektocht naar een geschikte accommodatie. Enkel in het onderwijs ligt deze score duidelijk lager (maar zij keren dan ook vaak terug naar dezelfde locatie).

Tabel 43: problemen ondervonden bij zoektocht naar soort jeugdgroep

	N	Ja	Neen
Lokaal jeugdwerk	174	28 %	72 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	38 %	62 %
Onderwijs	37	8 %	92 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	21 %	79 %
Bijzondere jeugdzorg	52	23 %	77 %
MPI's	34	38 %	62 %
TOTAAL	437	27 %	73 %

We wilden ook weten welke problemen dan gesignaleerd worden. **Meer dan de helft van de klachten gaan over betaalbaarheid en beschikbaarheid in de gewenste periode. Aan de andere kant zijn een tekort aan toegankelijke accommodatie en moeilijke communicatie met de uitbater slechts voor een absolute minderheid knelpunten.**

We hebben ook nog een uitsplitsing gemaakt per soort groep, ook al liggen de aantallen van de verschillende subgroepen laag en zijn de resultaten eerder indicatief. Toch zien we enkele breuklijnen. Het topantwoord "weinig betaalbaar" is in de welzijnssector een vaak geformuleerde klacht: meestal is er weinig of geen mogelijkheid om geld te vragen aan de deelnemers. Het andere topantwoord "niet beschikbaar in gewenste periode" is voor heel wat jeugdwerk een probleem. Opvallend is nog dat het vooral lokaal jeugdwerk is voor wie het onduidelijk is waar overnachtingsplaatsen kunnen gezocht worden. Ten slotte stellen we vast dat een tekort aan toegankelijke accommodatie bijna enkel door MPI's wordt aangekaart. Voor alle duidelijkheid: bij onderstaande tabel werden enkel antwoorden verzameld van respondenten die aangegeven dat ze problemen hadden ondervonden bij de zoektocht. Het gaat dus niet over de totale respondentengroep!

Tabel 44: welke problemen ondervonden bij zoektocht
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Te weinig betaalbaar	Te weinig toegankelijk	Te weinig voor grote groepen	Niet in gewenste periode	Niet in gewenste regio	Niet geweten waar gezocht	Moelijke communicatie met uitbaters	Slechte omschrijving accommodatie
Lokaal jeugdwerk	49	57 %	4 %	35 %	65 %	20 %	29 %	12 %	37 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	25	56 %	8 %	28 %	68 %	40 %	4 %	0 %	4 %
Onderwijs	3	100 %	0 %	67 %	0 %	0 %	33 %	0 %	0 %
Sportclubs met jeugdwerking	16	44 %	0 %	56 %	44 %	6 %	6 %	12 %	12 %
Bijzondere jeugdzorg	12	92 %	0 %	8 %	50 %	0 %	8 %	0 %	0 %
MPI's	13	92 %	38 %	38 %	23 %	8 %	0 %	0 %	8 %
Welke problemen ondervonden bij zoektocht?	118	64 %	8 %	35 %	55 %	19 %	15 %	7 %	19 %

3.5 Relatie met de uitbater

De overgrote meerderheid van de jeugdgroepen sluit een contract af bij het vastleggen van een verblijfplaats. Voor alle jeugdgroepen schommelt dit rond de 90 %, enkel bij sportclubs gebeurt dit slechts in 2 op de 3 gevallen.

Ook bij het huren van kampeerweides blijft het aandeel van de contracten steken op een score van 68 %.

Voor gebouwen ligt de score tussen 87 en 90 %.

Tabel 45: contract afgesloten naar soort jeugdgroep

	N	Ja	Neen	Weet niet
Lokaal jeugdwerk	174	91 %	5 %	4 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	88 %	9 %	3 %
Onderwijs	37	89 %	0 %	11 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	69 %	27 %	4 %
Bijzondere jeugdzorg	52	86 %	6 %	8 %
MPI's	34	91 %	6 %	3 %
TOTAAL	437	86 %	9 %	5 %

Tabel 46: contract afgesloten naar onderscheid tenten/gebouw

	N	Ja	Neen	Weet niet
Enkel in tenten	38	68 %	26 %	6 %
Enkel in een gebouw	325	87 %	8 %	5 %
Deels in een gebouw / deels in tenten	74	90 %	7 %	3 %

Zo goed als iedereen is tevreden over de inhoud van het contract. Slechts 9 jeugdgroepen (ofwel 2 %) zijn niet tevreden.

Tabel 47: tevreden over inhoud van het contract?

	N	Ja	Neen
Tevreden over inhoud contract?	375	98 %	2 %

Waarom men dan niet tevreden is, kon slechts gevraagd worden aan 9 respondenten. De antwoorden in onderstaande tabel bevatten dus een grote foutenmarge, maar **blijkbaar bevat onduidelijkheid over de prijzen toch de grootste kiem voor ontevredenheid.**

Tabel 48: waarom niet tevreden over inhoud contract?

(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Te beknopt	Te gedetailleerd	Onduidelijke prijzen	Geen huishoudelijk reglement
Waarom niet tevreden over inhoud contract?	9	22 %	11 %	67 %	33 %

Ook het naleven van de afspraken haalt een hoge score. Slechts 4 % van de jeugdgroepen geeft aan dat afspraken niet werden nageleefd.

Tabel 49: afspraken in contract nageleefd?

	N	Ja	Neen
Afspraken in contract nageleefd?	371	96 %	4 %

We stelden ook algemeen de vraag of jeugdgroepen problemen hadden ondervonden met de uitbater. Dit bleek bij 37 respondenten (ofwel 9 %) het geval te zijn. **Bijzonder opvallend is dat 32 van de 37 "probleemgevallen" uit het jeugdwerk afkomstig zijn.** Bij onderwijs en welzijnswerk werden geen problemen gesignaleerd.

Tabel 50: problemen ondervonden met uitbater naar soort jeugdgroep

	N	Ja	Neen
Lokaal jeugdwerk	174	13 %	87 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	14 %	86 %
Onderwijs	37	0 %	100 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	7 %	93 %
Bijzondere jeugdzorg	50	0 %	100 %
MPI's	34	0 %	100 %
TOTAAL	435	9 %	91 %

De helft van de problemen heeft betrekking op de afrekening van energie of schadevergoedingen. Ook afspraken rond afval zorgen vaak voor discussie, meer bepaald in

1 op de 4 probleemgevallen.

Dit kan ook (een deel van) de verklaring zijn dat problemen zich vooral situeren bij het jeugdwerk: zij verblijven meer in zelfkook en dan is de kans op discussies over afrekening energie of afval groter dan bij volpension waar dit is inbegrepen in de afgesproken prijs.

Tabel 51: welke problemen ondervonden met uitbater?
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Afspraken rond afval	Aanwezigheid van andere groepen	Huurprijs	Afrekening (energie, schade)	Afspraken rond maaltijden
Welke problemen ondervonden met uitbater?	35	26 %	9 %	6 %	49 %	11 %

3.6 De accommodatie

9 % van de jeugdgroepen geeft aan problemen te hebben ondervonden met de accommodatie. Enkel voor het provinciaal/landelijk jeugdwerk ligt dit percentage wat hoger: 17 %.

Tabel 52: problemen ondervonden met accommodatie naar soort jeugdgroep

	N	Ja	Neen
Lokaal jeugdwerk	174	10 %	90 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	17 %	83 %
Onderwijs	37	11 %	89 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	5 %	95 %
Bijzondere jeugdzorg	49	6 %	94 %
MPI's	34	0 %	100 %
TOTAAL	434	9 %	91 %

Over het soort problemen zijn de meningen nogal verdeeld. Klachten over technische defecten (bijv. aan elektrische installaties of technische toestellen) halen de hoogste score.

Tabel 53: welke problemen ondervonden met accommodatie?
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Minder ruimte dan afgesproken	Slechte staat gebouw/terrein	Niet proper bij aankomst	Technische defecten	Keuken onvoldoende uitgerust	Aanwezigheid van ongedierte
Welke problemen ondervonden met accommodatie?	39	21 %	28 %	38 %	56 %	31 %	13 %

3.7 De buurt

Ook de problemen met de buurt zijn relatief beperkt. **Opvallend is vooral dat de problemen zich bijna exclusief voordoen bij het jeugdwerk** (nl. in 27 van de 28 gevallen). Dit kan gedeeltelijk verklaard worden door het feit dat jeugdwerk vaak zomerkampen organiseert (en dus meer buitenactiviteiten heeft) en dat burens ook meer thuis zijn in weekends en zomerperiode.

Tabel 54: problemen ondervonden met buurt naar soort jeugdgroep

	N	Ja	Neen
Lokaal jeugdwerk	174	11 %	89 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	11 %	89 %
Onderwijs	37	0 %	100 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	1 %	99 %
Bijzondere jeugdzorg	49	0 %	100 %
MPI's	34	0 %	100 %
TOTAAL	434	6 %	94 %

Vandalisme door buurtbewoners en geluid door de eigen activiteiten blijken de grootste bron van problemen te zijn, althans volgens de jeugdgroepen zelf.

Tabel 55: welke problemen ondervonden met buurt?
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Geluid activiteiten	Geluid muziekinstallatie	Druk verkeer	Geluid buurtbewoners	Ruïtocht	Parkeerproblemen	Vandalisme groep	Vandalisme buurtbewoners
Welke problemen ondervonden met buurt?	28	32 %	14 %	7 %	0 %	4 %	14 %	7 %	36 %

3.8 Omzet in de gastgemeente

Aan de groepen die zelf koken, werd gevraagd in hoeverre ze ter plaatse boodschappen doen. Dit blijkt bij 63 % van de jeugdgroepen het geval te zijn.

Tabel 56: aankopen in de gastgemeente naar soort jeugdgroep (enkel zelfkook)

	N	Ja	Neen	Weet niet
Lokaal jeugdwerk	168	66 %	30 %	4 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	43	70 %	30 %	0 %
Onderwijs	10	50 %	50 %	0 %
Sportclubs met jeugdwerking	29	48 %	42 %	10 %
Bijzondere jeugdzorg	45	56 %	44 %	0 %
MPI's	21	67 %	28 %	5 %
TOTAAL	316	63 %	34 %	3 %

Op kampeerweides blijkt het aandeel jeugdgroepen dat ter plaatse aankopen doet, te stijgen naar 81 %. Dit wordt verklaard door het feit dat deze verblijven gemiddeld langer duren en dat er minder mogelijkheden zijn om vers voedsel te bewaren.

Tabel 57: aankopen in de gastgemeente naar onderscheid tenten/gebouw (enkel zelfkook)

	N	Ja	Neen	Weet niet
Enkel in tenten	36	81 %	19 %	0 %
Enkel in een gebouw	210	62 %	35 %	3 %
Deels in een gebouw / deels in tenten	70	56 %	37 %	7 %

Aankopen in de gastgemeente vinden hoofdzakelijk plaats bij bakker en grootwarenhuis.

Tabel 58: bij wie aankopen in de gastgemeente?

(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Bakker	Beenhouwer	Boerderij	Buurtwinkel	Grootwarenhuis	Drankcentrale
Bij wie aankopen gedaan in de gastgemeente?	198	87 %	39 %	7 %	26 %	87 %	24 %

Elk soort jeugdgroep maakt gebruik van verschillende faciliteiten. Toch zijn er enige verschillen vast te stellen. Opvallend is bijvoorbeeld dat het welzijnswerk het meest gebruik maakt van het klassieke toeristische aanbod, zoals pretparken, speeltuinen en horeca.

Logisch is dan weer dat sportvoorzieningen vooral in trek zijn bij sportclubs en dat educatief-cultureel aanbod hoofdzakelijk succes heeft in het onderwijs.

Tabel 59: welke faciliteiten gebruikt in de gastgemeente naar soort jeugdgroep

(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Zwemgelegenheden	Sportfaciliteiten	Speeltuin	Pretpark	Educatief-cultureel aanbod	Wandel- en fietsroutes	Café	Snack	Restaurant
Lokaal jeugdwerk	174	56 %	14 %	38 %	5 %	8 %	45 %	32 %	32 %	7 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	34 %	18 %	23 %	3 %	20 %	31 %	23 %	14 %	8 %
Onderwijs	37	46 %	38 %	35 %	3 %	57 %	59 %	11 %	8 %	3 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	59 %	69 %	25 %	9 %	11 %	37 %	21 %	17 %	24 %
Bijzondere jeugdzorg	49	53 %	39 %	37 %	20 %	27 %	51 %	18 %	33 %	8 %
MPI's	34	76 %	35 %	59 %	21 %	29 %	68 %	50 %	44 %	12 %
TOTAAL	434	58 %	34 %	38 %	9 %	20 %	49 %	29 %	28 %	11 %

3.9 Kampvuur en bossen

Kampvuur maken is typisch voor het lokaal jeugdwerk: in ongeveer 2 op 3 meerdaagse initiatieven van het lokaal jeugdwerk wordt het vuur aangestoken. Bij de andere jeugdgroepen schommelen de percentages tussen 10 en 25 %.

Bij het soort verblijf zien we de duidelijke link met de kampen/themavakanties (die vooral tijdens de zomer plaatsvinden). Voor de andere soorten verblijven variëren de scores tussen 9 en 16 %.

Tabel 60: kampvuur gemaakt naar soort jeugdgroep

	N	Ja	Neen
Lokaal jeugdwerk	173	65 %	35 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	25 %	75 %
Onderwijs	37	11 %	89 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	10 %	90 %
Bijzondere jeugdzorg	49	18 %	82 %
MPI's	34	18 %	82 %
TOTAAL	433	36 %	64 %

Tabel 61: kampvuur gemaakt naar soort verblijf

	N	Ja	Neen
Kort verblijf	121	12 %	88 %
Kamp/themavakantie	228	57 %	43 %
Bos/zee/stads... klas	35	9 %	91 %
Vormingsinitiatief	25	16 %	84 %

Interessanter is om te gaan kijken wat de redenen zijn om geen kampvuur te houden. Veruit de belangrijkste reden is het feit dat men het niet voorzien heeft in het programma, niet onlogisch omdat heel wat jeugdgroepen de vragen beantwoorden voor een meerdaags initiatief dat niet in de zomer plaatsvindt.

Geen mogelijkheid en een te gevaarlijke omgeving zijn de voornaamste echte spelbrekers.

De invloed van het weer lijkt mee te vallen: zowel regen als droogte (bosbrandgevoelige periode) halen elk 3 %. Relevanter zou zijn om een percentage te hebben voor geplande kampvuren die niet kunnen doorgaan.

Tabel 62: waarom geen kampvuur naar soort jeugdgroep (meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Geen mogelijkheid	Regen	Niet voorzien in programma	Te gevaarlijke omgeving	Bosbrandgevoelige periode
Lokaal jeugdwerk	58	40 %	5 %	57 %	12 %	3 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	47	21 %	4 %	79 %	4 %	0 %
Onderwijs	33	18 %	0 %	73 %	9 %	3 %
Sportclubs met jeugdwerking	67	12 %	3 %	73 %	19 %	4 %
Bijzondere jeugdzorg	40	35 %	3 %	63 %	10 %	3 %
MPI's	28	21 %	4 %	57 %	11 %	4 %
TOTAAL	273	25 %	3 %	69 %	12 %	3 %

Spelen in bossen gebeurt vooral door lokaal jeugdwerk en bijzondere jeugdzorg. Als we naar het soort verblijf kijken, wordt er tijdens 81 % van de kampen/themavakanties in het bos gespeeld. In de bosrijkste provincies Limburg en Antwerpen wordt ook het meest het bos opgezocht om te spelen.

Tabel 63: gespeeld in het bos naar soort jeugdgroep

	N	Ja	Neen
Lokaal jeugdwerk	173	78 %	22 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	50 %	50 %
Onderwijs	37	40 %	60 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	48 %	52 %
Bijzondere jeugdzorg	49	70 %	30 %
MPI's	34	62 %	38 %
TOTAAL	433	62 %	38 %

Tabel 64: gespeeld in het bos naar soort verblijf

	N	Ja	Neen
Kort verblijf	121	46 %	54 %
Kamp/themavakantie	228	81 %	19 %
Bos/zee/stads... klas	35	31 %	69 %
Vormingsinitiatief	25	24 %	76 %

Tabel 65: gespeeld in het bos naar Vlaamse provincie waar het verblijf plaatsvindt

	N	Ja	Neen
West-Vlaanderen	98	35 %	65 %
Oost-Vlaanderen	46	46 %	54 %
Antwerpen	56	77 %	23 %
Vlaams-Brabant	21	48 %	52 %
Limburg	74	80 %	20 %

Aan de groepen die in het bos hebben gespeeld, werd de vraag gesteld hoe lang ze moesten stappen naar het (speel)bos. Voor alle duidelijkheid: groepen die niet naar het bos zijn gegaan, bijvoorbeeld omdat het te ver was, hebben deze vraag dus niet beantwoord!

Groepen die spelen in het bos, moeten in 2 op de 3 gevallen minder dan 10 minuten stappen. In Vlaanderen ligt het bos blijkbaar iets dichtter te liggen bij de verblijfplaatsen dan in Wallonië, maar een juistere conclusie is wellicht dat groepen voor wie het (Vlaamse) bos wat verder ligt, minder moeite doen om naar het bos te gaan spelen (en dus daardoor deze vraag niet mochten beantwoorden).

Tabel 66: duurtijd van verplaatsing naar het bos naar soort jeugdgroep

	N	Minder dan 10'	10' - 30'	30' - 60'	Meer dan 60'
Lokaal jeugdwerk	131	67 %	27 %	5 %	1 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	33	64 %	33 %	3 %	0 %
Onderwijs	15	87 %	13 %	0 %	0 %
Sportclubs met jeugdwerking	35	77 %	14 %	0 %	9 %
Bijzondere jeugdzorg	33	52 %	30 %	12 %	6 %
MPI's	19	74 %	26 %	0 %	0 %
TOTAAL	266	68 %	26 %	4 %	2 %

Tabel 67: duurtijd van verplaatsing naar het onderscheid Vlaanderen/Wallonië/buitenland

	N	Minder dan 10'	10' - 30'	30' - 60'	Meer dan 60'
Vlaanderen	168	71 %	25 %	4 %	1 %
Wallonië	79	63 %	29 %	2 %	5 %
Buitenland	18	56 %	22 %	17 %	6 %

Tabel 68: duurtijd van verplaatsing naar het bos naar Vlaamse provincie waar het verblijf plaatsvindt

	N	Minder dan 10'	10' - 30'	30' - 60'	Meer dan 60'
West-Vlaanderen	34	47 %	41 %	12 %	0 %
Oost-Vlaanderen	21	33 %	52 %	10 %	5 %
Antwerpen	43	88 %	12 %	0 %	0 %
Vlaams-Brabant	10	100 %	0 %	0 %	0 %
Limburg	59	81 %	19 %	0 %	0 %

We vroegen ten slotte alle jeugdgroepen die een meerdaags initiatief organiseerden in 2009, of ze contact hadden met een boswachter.

Uit de antwoorden blijkt dat contacten met boswachters vooral gelinkt zijn aan de organisatie van kampen/themavakanties. De meeste contacten vinden plaats met lokaal jeugdwerk.

Ook al is Limburg een groene provincie, toch valt de hoge score van contacten met boswachters op, in vergelijking met de andere provincies.

Tabel 69: contact met boswachter naar soort jeugdgroep

	N	Ja, voor het verblijf	Ja, tijdens het verblijf	Ja, zowel voor als tijdens het verblijf	Neen	Weet niet
Lokaal jeugdwerk	173	9 %	5 %	7 %	72 %	7 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	6 %	2 %	3 %	86 %	3 %
Onderwijs	37	5 %	3 %	5 %	84 %	3 %
Sportclubs met jeugdwerking	75	4 %	3 %	3 %	88 %	2 %
Bijzondere jeugdzorg	49	2 %	0 %	0 %	96 %	2 %
MPI's	34	0 %	3 %	3 %	88 %	6 %
TOTAAL	433	6 %	3 %	4 %	82 %	5 %

Tabel 70: contact met boswachter naar soort verblijf

	N	Ja, voor het verblijf	Ja, tijdens het verblijf	Ja, zowel voor als tijdens het verblijf	Neen	Weet niet
Kort verblijf	121	3 %	2 %	1 %	92 %	2 %
Kamp/themavakantie	228	8 %	5 %	7 %	73 %	7 %
Bos/zee/stads... klas	35	3 %	3 %	6 %	86 %	2 %
Vormingsinitiatief	25	4 %	0 %	0 %	96 %	0 %

Tabel 71: contact met boswachter naar Vlaamse provincie waar het verblijf plaatsvindt

	N	Ja, voor het verblijf	Ja, tijdens het verblijf	Ja, zowel voor als tijdens het verblijf	Neen	Weet niet
West-Vlaanderen	98	2 %	2 %	0 %	92 %	4 %
Oost-Vlaanderen	46	4 %	0 %	0 %	91 %	4 %
Antwerpen	56	2 %	0 %	3 %	93 %	2 %
Vlaams-Brabant	21	0 %	0 %	0 %	100 %	0 %
Limburg	74	8 %	4 %	3 %	75 %	10 %

We hebben ook bevestigd waarom groepen contact hebben met de boswachter. In ongeveer 2 op 3 gevallen wil men info bekomen over waar te spelen in het bos.

Tabel 72: reden van contact met boswachter
(meerdere antwoorden mogelijk)

	N	Toevallig	Omdat het moet	Voor info over sprokkelen hout	Voor info over maken vuur	Voor info over spellen in bos
TOTAAL	20	5 %	60 %	20 %	30 %	65 %

4 Factoren die de keuze voor een slaappleaats beïnvloeden

Aan alle respondenten die van plan waren in 2010 minstens één meerdaags initiatief te organiseren, werd gevraagd om één soort initiatief (bijv. kamp of begeleidersweekend) in gedachten te houden.

4.1 Criteria voor gebouwen

Indien dit initiatief plaats zou vinden in een gebouw (eventueel in combinatie met tentengrond), werd gevraagd hoe belangrijk onderstaande aspecten zijn bij de keuze voor een bepaald gebouw. Scores varieerden tussen “helemaal niet belangrijk” en “heel belangrijk”:

- De mogelijkheid van zelfkook
- De mogelijkheid van volpension
- Aantal toiletten
- Aantal douches
- Uitrusting keuken
- Kleinere slaapkamers
- Grote slaapzalen
- Voldoende daglokalen
- Brandveiligheid
- Het ecolabel ‘Groene Sleutel’ (bewijs dat uitbating gebeurt op een milieubewuste manier)
- Toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers
- Internetaansluiting
- Gsm-ontvangst

Hieronder overlopen we deze aspecten, in volgorde van de score die ze behaalden.

Tabel 73: belang van verschillende aspecten bij keuze voor een gebouw

	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Brandveiligheid	466	8,45	0 %	2 %	9 %	37 %	52 %
Aantal toiletten	466	7,53	0 %	2 %	16 %	59 %	23 %
Aantal douches	466	7,38	1 %	6 %	16 %	53 %	24 %
Uitrusting keuken	461	7,20	5 %	4 %	16 %	49 %	26 %
De mogelijkheid van zelfkook	459	7,16	11 %	8 %	11 %	22 %	48 %
Voldoende daglokalen	461	6,89	4 %	7 %	20 %	48 %	21 %
Gsm-ontvangst	463	6,37	9 %	8 %	23 %	40 %	20 %
Kleinere slaapkamers	457	5,47	6 %	19 %	37 %	27 %	11 %
Het ecolabel ‘Groene Sleutel’	457	5,29	7 %	17 %	39 %	31 %	6 %
Grote slaapzalen	456	4,33	16 %	25 %	34 %	19 %	6 %
Toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers	458	4,01	24 %	25 %	27 %	16 %	8 %
Toegankelijkheidslabel A of A+	455	3,84	25 %	26 %	27 %	16 %	6 %
De mogelijkheid van volpension	456	3,71	40 %	17 %	12 %	15 %	16 %
Internetaansluiting	463	3,38	34 %	24 %	21 %	15 %	6 %

Brandveiligheid haalt een absolute topscore. 89 % van de ondervraagden vindt dit belangrijk tot heel belangrijk. Wel valt op dat in het onderwijs de score nog een stuk straffer is dan in het jeugdwerk.

Tabel 74: belang van brandveiligheid naar soort jeugdgroep

Brandveiligheid	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	159	7,85	1 %	4 %	16 %	38 %	41 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	66	8,10	0 %	1 %	10 %	53 %	36 %
Onderwijs	40	9,45	0 %	0 %	0 %	22 %	78 %
Sportclubs met jeugdwerking	119	8,95	1 %	1 %	3 %	29 %	66 %
Bijzondere jeugdzorg	50	8,55	0 %	0 %	8 %	42 %	50 %
MPI's	32	8,68	0 %	3 %	0 %	44 %	53 %

Voldoende toiletten is voor elke jeugdgroep belangrijk. Er zijn geen significante verschillen naargelang soort groep of verblijf.

Voldoende douches haalt een vergelijkbare score, maar hier stellen we wel vast dat dit voor onderwijs en MPI's belangrijker is dan voor lokaal jeugdwerk.

Tabel 75: belang van aantal douches naar soort jeugdgroep

Aantal douches	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	160	6,48	1 %	14 %	21 %	53 %	11 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	66	7,20	0 %	3 %	23 %	57 %	17 %
Onderwijs	40	8,33	0 %	0 %	7 %	53 %	40 %
Sportclubs met jeugdwerking	120	7,98	1 %	2 %	9 %	53 %	35 %
Bijzondere jeugdzorg	49	7,68	0 %	2 %	16 %	55 %	27 %
MPI's	31	8,30	0 %	0 %	10 %	48 %	42 %

Uitrusting van de keuken wordt gezien als een redelijk belangrijke factor bij de keuze van een overnachtingsplaats.

Mogelijkheid van zelfkook haalt ook een relatief hoge score, maar hier zijn de verschillen volgens soort jeugdgroep bijzonder groot. **Voor lokaal jeugdwerk en bijzondere jeugdzorg is zelfkook cruciaal.** Voor lokaal jeugdwerk ligt de score zelfs hoger dan voor brandveiligheid. **Bij onderwijs en sportclubs vindt men zelfkook eerder niet belangrijk, al zijn de aantallen voor zelfkook toch ook nog redelijk en duiden ze op een bepaalde markt.**

Tabel 76: belang van mogelijkheid zelfkook naar soort jeugdgroep

Mogelijkheid zelfkook	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	160	9,10	1 %	1 %	5 %	19 %	74 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	64	7,80	6 %	11 %	3 %	25 %	55 %
Onderwijs	38	4,00	44 %	8 %	16 %	8 %	24 %
Sportclubs met jeugdwerking	117	4,90	21 %	18 %	22 %	22 %	17 %
Bijzondere jeugdzorg	50	8,45	0 %	6 %	6 %	32 %	56 %
MPI's	30	6,50	10 %	10 %	20 %	30 %	30 %

Voldoende daglokalen wordt door de meeste jeugdgroepen eerder als belangrijk beschouwd, maar hier valt één score toch op: **provinciaal/landelijk jeugdwerk hecht zeer veel belang aan voldoende daglokalen**, zelfs meer dan aan brandveiligheid.

Tabel 77: belang van voldoende daglokalen naar soort jeugdgroep

Voldoende daglokalen	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	160	7,05	1 %	7 %	20 %	53 %	19 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	66	8,58	0 %	1 %	5 %	44 %	50 %
Onderwijs	40	7,13	2 %	2 %	23 %	55 %	18 %
Sportclubs met jeugdwerking	116	5,73	11 %	10 %	31 %	35 %	13 %
Bijzondere jeugdzorg	48	7,03	0 %	6 %	15 %	71 %	8 %
MPI's	31	6,75	3 %	7 %	26 %	45 %	19 %

Gsm-ontvangst sluit het rijtje af van criteria die door de meerderheid (eerder) belangrijk wordt gevonden. Dit geldt voor alle soorten groepen en verblijven.

Kleinere slaapkamers hebben een gemiddelde score. Lokaal jeugdwerk hecht er minder belang aan, terwijl vooral MPI's dit belangrijk vinden.

Tabel 78: belang van kleinere slaapkamers naar soort jeugdgroep

Kleinere slaapkamers	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	157	4,60	8 %	29 %	39 %	19 %	5 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	66	5,80	3 %	15 %	44 %	23 %	15 %
Onderwijs	39	6,35	5 %	5 %	36 %	39 %	15 %
Sportclubs met jeugdwerking	115	5,35	6 %	19 %	40 %	25 %	10 %
Bijzondere jeugdzorg	48	6,45	6 %	8 %	25 %	44 %	17 %
MPI's	32	7,05	3 %	6 %	22 %	44 %	25 %

Het ecolabel 'Groene Sleutel' haalt letterlijk een gemiddelde score. Weinig groepen vinden het helemaal niet belangrijk, net zoals weinig groepen er heel veel belang aan toekennen.

Grote slaapzalen worden binnen het lokaal jeugdwerk nog redelijk geapprecieerd. Voor onderwijs, MPI's en vooral bijzondere jeugdzorg is het echter uit den boze. Bij bijzondere jeugdzorg is de lage score voor grote slaapzalen des te opvallender, in acht genomen dat zij vooral kampen organiseren (zie tabel 14).

Tabel 79: belang van grote slaapzalen naar soort jeugdgroep

Grote slaapzalen	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	159	5,63	8 %	16 %	30 %	35 %	11 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	4,03	14 %	28 %	44 %	11 %	3 %
Onderwijs	38	3,18	26 %	29 %	37 %	8 %	0 %
Sportclubs met jeugdwerking	114	4,13	14 %	31 %	36 %	14 %	5 %
Bijzondere jeugdzorg	50	2,55	38 %	32 %	22 %	6 %	2 %
MPI's	30	3,00	27 %	33 %	33 %	7 %	0 %

Toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers haalt een relatief lage score. Het is vooral bijzondere jeugdzorg en in mindere mate het lokaal jeugdwerk die weinig rekening houden met toegankelijkheid bij de keuze van een gebouw. Vooral in MPI's is toegankelijkheid een belangrijk criterium. Logischerwijs stellen we ook een verschil vast tussen groepen met kinderen met een fysieke handicap en groepen met kinderen zonder fysieke handicaps. Toch is de score voor de eerste groep evenmin overweldigend.

Tabel 80: belang van toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers naar soort jeugdgroep

Toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	158	3,35	25 %	32 %	30 %	10 %	3 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	4,95	14 %	25 %	24 %	23 %	14 %
Onderwijs	40	5,03	12 %	20 %	33 %	25 %	10 %
Sportclubs met jeugdwerking	114	4,53	20 %	19 %	28 %	26 %	7 %
Bijzondere jeugdzorg	50	1,90	52 %	26 %	16 %	6 %	0 %
MPI's	31	5,70	19 %	16 %	19 %	10 %	36 %

Tabel 81: belang van toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers naar groep met kinderen met/zonder fysieke handicap

Toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Groepen met kinderen met fysieke handicap	98	6,38	5 %	13 %	29 %	28 %	25 %
Groepen met kinderen zonder fysieke handicap	359	3,30	29 %	29 %	26 %	13 %	3 %

Het toegankelijkheidslabel A of A+ haalt een zeer gelijklopende score t.o.v. de toegankelijkheid zelf. De meeste respondenten hebben aan beide criteria dezelfde score toegekend.

Tabel 82: belang van toegankelijkheidslabel A of A+ naar soort jeugdgroep

Toegankelijkheidslabel A of A+	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	159	3,18	26 %	34 %	29 %	9 %	2 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	4,78	12 %	26 %	30 %	23 %	9 %
Onderwijs	40	4,83	13 %	20 %	35 %	25 %	7 %
Sportclubs met jeugdwerking	111	4,28	24 %	19 %	26 %	24 %	7 %
Bijzondere jeugdzorg	49	1,73	53 %	29 %	14 %	4 %	0 %
MPI's	31	5,50	19 %	13 %	23 %	19 %	26 %

Tabel 83: belang van toegankelijkheidslabel A of A+ naar groep met kinderen met/zonder fysieke handicap

Toegankelijkheidslabel A of A+	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Groepen met kinderen met fysieke handicap	98	5,93	5 %	16 %	32 %	31 %	16 %
Groepen met kinderen zonder fysieke handicap	356	3,23	30 %	29 %	26 %	12 %	3 %

Volpension is voor een meerderheid van de groepen niet belangrijk, maar er zijn heel grote verschillen volgens de soort groep. In het onderwijs en de sportclubs is de meerderheid van de groepen juist wel duidelijk gewonnen voor de volpensionformule, maar ook bij MPI's en provinciaal/landelijk jeugdwerk is een belangrijke minderheid bereid om te betalen voor bereide maaltijden. Zelfs bij bijzondere jeugdzorg en lokaal jeugdwerk zijn de aantallen niet te verwaarlozen, zeker niet als je het aantal lokale jeugdverenigingen in rekening brengt.

Tabel 84: belang van mogelijkheid volpensioen naar soort jeugdgroep

Mogelijkheid volpensioen	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	157	1,58	67 %	17 %	6 %	6 %	4 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	65	3,98	34 %	20 %	14 %	17 %	15 %
Onderwijs	39	6,98	13 %	10 %	8 %	23 %	46 %
Sportclubs met jeugdwerking	117	5,80	14 %	16 %	19 %	26 %	25 %
Bijzondere jeugdzorg	48	1,68	61 %	25 %	6 %	2 %	6 %
MPI's	30	5,20	20 %	13 %	23 %	27 %	17 %

Internetaansluiting is het minst doorslaggevende criterium bij de keuze van een gebouw. Toch zijn er grote verschillen naargelang het soort groep: vooral in het onderwijs vindt een behoorlijke groep toegang tot internet belangrijk. In het lokaal jeugdwerk en de bijzondere jeugdzorg is de interesse zo goed als onbestaande.

Het onderscheid wordt nog duidelijker als we kijken naar het soort verblijf.

Vormingsinitiatieven en bos/zee/stads/... klassen scoren relatief hoog. Moraal van het verhaal: **wie een leer- of vormingsomgeving wil creëren in zijn gebouw, kan een internetaansluiting uitspelen als extra troef.**

Tabel 85: belang van internetaansluiting naar soort jeugdgroep

Internetaansluiting	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	159	2,10	49 %	27 %	16 %	7 %	1 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	66	4,58	23 %	17 %	27 %	20 %	13 %
Onderwijs	40	5,20	15 %	17 %	23 %	35 %	10 %
Sportclubs met jeugdwerking	117	4,43	22 %	22 %	22 %	25 %	9 %
Bijzondere jeugdzorg	49	1,78	49 %	35 %	12 %	4 %	0 %
MPI's	32	3,58	22 %	31 %	35 %	6 %	6 %

Tabel 86: belang van internetaansluiting naar soort verblijf

Internetaansluiting	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	145	3,58	28 %	25 %	26 %	18 %	3 %
Kamp/themavakantie	203	2,18	48 %	28 %	15 %	7 %	2 %
Bos/zee/stads... klas	40	5,50	10 %	15 %	30 %	35 %	10 %
Vormingsinitiatief	33	6,20	6 %	15 %	31 %	21 %	27 %

4.2 Criteria voor kampeerweides

Indien het gekozen initiatief plaats zou vinden op een kampeerweide, werd gevraagd hoe belangrijk onderstaande aspecten zijn bij de keuze voor een bepaalde weide. Scores varieerden tussen “helemaal niet belangrijk” en “heel belangrijk”:

- De oppervlakte van het terrein
- Hellingsgraad van het terrein
- De aanwezigheid van vast sanitair
- De mogelijkheid tot plaatsing van tijdelijke voorzieningen
- De aanwezigheid van elektriciteit/stopcontact
- De aanwezigheid van drinkbaar water op het terrein
- De aanwezigheid van vaste terreinverlichting
- De mogelijkheid om putten te delven op het terrein

Hieronder overlopen we deze aspecten, in volgorde van de score die ze behaalden.

Tabel 87: belang van verschillende aspecten bij keuze voor een kampeerweide

	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Aanwezigheid van drinkbaar water op het terrein	127	7,70	4 %	8 %	10 %	32 %	46 %
De oppervlakte van het terrein	127	7,68	2 %	3 %	15 %	44 %	36 %
Hellingsgraad van het terrein	126	6,29	4 %	14 %	21 %	49 %	12 %
Aanwezigheid van elektriciteit / stopcontact	127	6,28	13 %	12 %	14 %	33 %	28 %
Mogelijkheid om putten te delven op het terrein	127	6,22	10 %	15 %	18 %	32 %	25 %
De aanwezigheid van vast sanitair	127	5,67	20 %	12 %	9 %	40 %	19 %
Mogelijkheid tot plaatsing van tijdelijke voorzieningen	124	5,14	14 %	19 %	27 %	27 %	13 %
Aanwezigheid van vaste terreinverlichting	127	3,84	26 %	31 %	17 %	17 %	9 %

Vooraf: vergelijken tussen soorten groepen en verblijven heeft geen zin, omdat het hier vooral kampen betreft van lokaal jeugdwerk. Voor de andere soorten groepen en verblijven zijn er te weinig respondenten om een degelijke vergelijking te kunnen maken.

De twee belangrijkste criteria betreffen drinkbaar water en de grootte van het terrein. Omgekeerd is de afwezigheid van vaste terreinverlichting voor weinig groepen een breekpunt.

4.3 Criteria voor locaties

Aan alle respondenten werd gevraagd hoe belangrijk onderstaande aspecten zijn bij de keuze voor een bepaalde locatie. Scores varieerden tussen “helemaal niet belangrijk” en “heel belangrijk”:

- De periode
- De huurprijs
- De beperkte reistijd
- De bereikbaarheid van openbaar vervoer
- De toegankelijkheid van het terrein voor bus en vrachtwagen
- De ervaringen van anderen
- De (eventuele) goeder ervaringen in het verleden
- De veilige routes rondom de verblijfplaats
- Een rustige omgeving
- De aanwezigheid van een (speel)bos in de buurt
- De aanwezigheid van een beek, rivier of kanaal in de nabijheid
- Een speelweide in de directe omgeving van de verblijfplaats
- De grootte van het domein
- De mogelijkheid tot het maken van een kampvuur
- De aanwezigheid van zwemgelegenheid
- De aanwezigheid van sportfaciliteiten
- De aanwezigheid van talrijke bezienswaardigheden (bijv. musea, gebouwen ...)
- De aanwezigheid van een attractie (bijv. pretpark)
- De nabijheid van de kust
- De nabijheid van een stad
- De afwezigheid van aanpalende woningen

Hieronder overlopen we deze aspecten, in volgorde van de score die ze behaalden.

Tabel 88: belang van verschillende aspecten bij keuze voor een locatie

	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
De huurprijs	490	8,56	0 %	0 %	4 %	49 %	47 %
De periode	492	8,38	1 %	1 %	6 %	47 %	45 %
De (eventuele) goede ervaringen in het verleden	487	7,16	2 %	4 %	18 %	58 %	18 %
Een rustige omgeving	492	7,08	2 %	5 %	21 %	52 %	20 %
Speelweide in de directe omgeving	486	7,05	4 %	7 %	18 %	44 %	27 %
De veilige routes rondom de verblijfplaats	489	6,86	3 %	6 %	23 %	48 %	20 %
De aanwezigheid van (speel)bos in de buurt	490	6,80	5 %	9 %	22 %	36 %	28 %
De grootte van het domein	490	6,33	3 %	12 %	26 %	47 %	12 %
De beperkte reistijd	488	6,12	1 %	15 %	33 %	40 %	11 %
De ervaringen van anderen	484	5,77	6 %	12 %	34 %	41 %	7 %
Aanwezigheid van zwemgelegenheid	487	5,47	10 %	17 %	27 %	36 %	10 %
Aanwezigheid van sportfaciliteiten	490	5,42	11 %	19 %	28 %	26 %	16 %
De bereikbaarheid met openbaar vervoer	488	5,41	8 %	21 %	31 %	28 %	12 %
De toegankelijkheid voor bus en vrachtwagen	489	5,20	11 %	20 %	29 %	31 %	9 %
Afwezigheid van aanpalende woningen	486	4,83	16 %	22 %	26 %	27 %	9 %
Mogelijkheid tot het maken van kampvuur	485	4,75	20 %	21 %	22 %	23 %	14 %
Beek, rivier of kanaal in de nabijheid	487	4,66	11 %	28 %	34 %	20 %	7 %
Nabijheid van een stad	486	3,85	21 %	27 %	32 %	17 %	3 %
Aanwezigheid van talrijke bezienswaardigheden	486	3,44	27 %	30 %	24 %	17 %	2 %
Nabijheid van de kust	487	3,41	27 %	30 %	27 %	11 %	5 %
Aanwezigheid van een attractie	483	2,71	34 %	35 %	20 %	11 %	0 %

De huurprijs speelt een grote rol bij de keuze voor een locatie. Niet minder dan 96 % van de respondenten laat de huurprijs doorwegen bij de beslissing. Dit is in gelijke mate van toepassing op alle soorten groepen en verblijven.

Bijna even hoog scoort de periode. Maar liefst 92 % van de ondervraagden vindt de periode belangrijk of heel belangrijk. Ook hier stellen we geen verschillen vast tussen soorten groepen of verblijven.

Als uitbater zorgen voor een betere spreiding van overnachtingen richting rustigere periodes is dus niet meteen evident bij jeugdgroepen.

Iets lager, maar toch nog op de derde plaats, staan goede ervaringen in het verleden. Wel stellen we vast dat dit voor scholen een veel belangrijkere rol speelt dan voor lokaal jeugdwerk. De score is duidelijk gecorreleerd aan de vraag of men steeds kiest voor dezelfde

locatie (rechterkolom in tabel 41): in dat geval hecht men ook meer belang aan goede ervaringen.

Tabel 89: belang van goede ervaringen naar soort jeugdgroep

Goede ervaringen	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	187	6,43	2 %	7 %	32 %	50 %	9 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	112	7,70	0 %	3 %	7 %	69 %	21 %
Onderwijs	35	8,73	0 %	0 %	0 %	51 %	49 %
Sportclubs met jeugdwerking	67	7,23	4 %	3 %	10 %	66 %	17 %
Bijzondere jeugdzorg	51	7,58	2 %	2 %	14 %	55 %	27 %
MPI's	35	7,48	3 %	3 %	6 %	68 %	20 %

Een rustige omgeving wordt redelijk hoog ingeschat als beoordelingscriterium voor een locatie. Enkel bij vormingsinitiatieven speelt dit minder sterk.

Tabel 90: belang van een rustige omgeving naar soort verblijf

Een rustige omgeving	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	147	7,00	3 %	4 %	22 %	52 %	19 %
Kamp/themavakantie	235	7,40	0 %	5 %	17 %	55 %	23 %
Bos/zee/stads... klas	35	7,58	3 %	0 %	17 %	51 %	29 %
Vormingsinitiatief	34	5,80	6 %	12 %	32 %	44 %	6 %

Het belang van een speelweide is vergelijkbaar. Ook hier wordt dit in verhouding tot de andere soorten verblijven minder gevraagd door vormingsinitiatieven.

Tabel 91: belang van een speelweide in de directe omgeving naar soort verblijf

Speelweide in de directe omgeving	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	145	6,38	6 %	13 %	20 %	42 %	19 %
Kamp/themavakantie	232	7,90	1 %	3 %	13 %	45 %	38 %
Bos/zee/stads... klas	35	7,20	3 %	3 %	17 %	57 %	20 %
Vormingsinitiatief	33	5,93	12 %	6 %	27 %	43 %	12 %

Veilige routes rondom de verblijfplaats zijn voor de meeste jeugdgroepen belangrijk. Toch valt op dat dit voor het jeugdwerk iets minder van belang is.

Als we naar het soort verblijf kijken, stellen we vast dat dit criterium nogal zwaar doorweegt bij bos/zee/stads... klassen, maar een stuk minder bij vormingsinitiatieven.

Tabel 92: belang van veilige routes rondom de verblijfplaats naar soort jeugdgroep

Veilige routes rondom de verblijfplaats	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	188	6,43	3 %	7 %	33 %	44 %	13 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	68	5,80	3 %	16 %	34 %	40 %	7 %
Onderwijs	35	7,93	0 %	3 %	14 %	46 %	37 %
Sportclubs met jeugdwerking	113	7,28	5 %	4 %	12 %	53 %	26 %
Bijzondere jeugdzorg	50	7,70	2 %	2 %	12 %	54 %	30 %
MPI's	35	7,83	0 %	3 %	9 %	60 %	28 %

Tabel 93: belang van veilige routes rondom de verblijfplaats naar soort verblijf

Veilige routes rondom de verblijfplaats	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	146	6,80	3 %	8 %	23 %	46 %	20 %
Kamp/themavakantie	233	7,10	2 %	4 %	21 %	54 %	19 %
Bos/zee/stads... klas	35	8,00	0 %	0 %	14 %	52 %	34 %
Vormingsinitiatief	34	5,58	0 %	21 %	44 %	26 %	9 %

Speelbossen zijn vooral belangrijk voor het lokaal jeugdwerk en bij de organisatie van kampen/themavakanties. Bij sportclubs en tijdens vormingsinitiatieven wordt er minder appreciatie aan toegekend.

Tabel 94: belang van aanwezigheid van (speel)bos in de buurt naar soort jeugdgroep

Aanwezigheid van (speel)bos in de buurt	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	190	7,82	2 %	4 %	16 %	36 %	43 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	68	5,83	10 %	15 %	25 %	32 %	18 %
Onderwijs	35	6,50	6 %	14 %	20 %	34 %	26 %
Sportclubs met jeugdwerking	112	5,78	8 %	14 %	31 %	31 %	15 %
Bijzondere jeugdzorg	50	7,00	2 %	10 %	16 %	50 %	22 %
MPI's	35	6,40	6 %	9 %	28 %	37 %	20 %

Tabel 95: belang van aanwezigheid van (speel)bos in de buurt naar soort verblijf

Aanwezigheid van (speel)bos in de buurt	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	147	6,20	6 %	14 %	27 %	32 %	21 %
Kamp/themavakantie	233	7,90	1 %	3 %	14 %	43 %	39 %
Bos/zee/stads... klas	35	6,28	9 %	11 %	17 %	46 %	17 %
Vormingsinitiatief	34	5,13	12 %	18 %	35 %	23 %	12 %

De grootte van het domein is vooral belangrijk bij kampen/themavakanties. Bij vormingsinitiatieven is het veel minder doorslaggevend.

Tabel 96: belang van grootte van het domein naar soort verblijf

Grootte van het domein	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	148	5,60	5 %	19 %	28 %	43 %	5 %
Kamp/themavakantie	233	7,15	0 %	6 %	21 %	54 %	19 %
Bos/zee/stads... klas	35	6,35	3 %	11 %	29 %	43 %	14 %
Vormingsinitiatief	33	5,33	9 %	15 %	33 %	40 %	3 %

Beperkte reistijd scoort gemiddeld. Er zijn geen verschillen naargelang soort groep of soort verblijf.

Hetzelfde geldt voor ervaringen van anderen. Toch kan men hier de vraag van de kip en het ei stellen. Worden er weinig ervaringen gedeeld omdat jeugdgroepen dat niet ongelooflijk belangrijk vinden? Of zijn ervaringen minder belangrijk bij het kiezen omdat er weinig ervaringen beschikbaar zijn (bijv. op de beoordelingspagina's van de websites met mogelijke locaties)?

De aanwezigheid van zwemgelegenheid is een belangrijke parameter voor groepen uit de bijzondere jeugdzorg. Voor provinciaal/landelijk jeugdwerk en onderwijs speelt het minder mee.

Bij de soorten verblijven worden de verschillen nog duidelijker. Het is een activiteit bij uitstek tijdens kampen/themavakanties en nauwelijks bij vormingsinitiatieven.

Tabel 97: belang van aanwezigheid van zwemgelegenheid naar soort jeugdgroep

Aanwezigheid van zwemgelegenheid	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	188	5,68	6 %	19 %	27 %	38 %	10 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	68	3,50	21 %	38 %	23 %	16 %	2 %
Onderwijs	35	4,65	23 %	14 %	23 %	34 %	6 %
Sportclubs met jeugdwerking	111	5,85	10 %	9 %	32 %	35 %	14 %
Bijzondere jeugdzorg	50	6,85	2 %	4 %	28 %	50 %	16 %
MPI's	35	6,05	9 %	6 %	28 %	48 %	9 %

Tabel 98: belang van aanwezigheid van zwemgelegenheid naar soort verblijf

Aanwezigheid van zwemgelegenheid	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	146	4,90	11 %	23 %	30 %	31 %	5 %
Kamp/themavakantie	232	6,30	3 %	14 %	25 %	44 %	14 %
Bos/zee/stads... klas	35	5,10	20 %	8 %	26 %	40 %	6 %
Vormingsinitiatief	33	3,00	34 %	27 %	24 %	15 %	0 %

Aanwezigheid van sportfaciliteiten haalt een gemiddelde score, maar logischerwijs verschilt dit sterk van groep tot groep. Uiteraard haalt dit een heel hoge score bij sportclubs, maar ook onderwijs en welzijnswerk vinden dit eerder belangrijk. Voor jeugdwerk daarentegen is het een stuk minder van belang.

Bij de verblijven is de hoogste score voor bos/zee/stads... klassen, vormingsinitiatieven halen de laagste score.

Tabel 99: belang van aanwezigheid van sportfaciliteiten naar soort jeugdgroep

Aanwezigheid van sportfaciliteiten	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	190	3,94	17 %	30 %	33 %	16 %	3 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	68	3,65	17 %	40 %	25 %	16 %	2 %
Onderwijs	35	6,45	6 %	6 %	29 %	42 %	17 %
Sportclubs met jeugdwerking	113	8,15	4 %	3 %	11 %	27 %	55 %
Bijzondere jeugdzorg	49	6,23	0 %	4 %	47 %	45 %	4 %
MPI's	35	5,98	6 %	9 %	34 %	42 %	9 %

Tabel 100: belang van aanwezigheid van sportfaciliteiten naar soort verblijf

Aanwezigheid van sportfaciliteiten	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	146	5,78	7 %	18 %	30 %	27 %	18 %
Kamp/themavakantie	234	5,00	12 %	23 %	30 %	23 %	12 %
Bos/zee/stads... klas	35	6,75	6 %	3 %	23 %	51 %	17 %
Vormingsinitiatief	34	4,18	23 %	29 %	18 %	18 %	12 %

De bereikbaarheid met openbaar vervoer haalt een gemiddelde score, met weinig verschillen volgens soort groep of soort verblijf.

Ook toegankelijkheid voor bus en vrachtwagen scoort gemiddeld, maar hier zijn wel duidelijkere verschillen per soort groep. Voor bijzondere jeugdzorg en provinciaal/landelijk jeugdwerk is dit minder belangrijk.

Tabel 101: belang van toegankelijkheid voor bus en vrachtwagen naar soort jeugdgroep

Toegankelijkheid voor bus en vrachtwagen	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	189	5,75	7 %	15 %	32 %	33 %	13 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	68	4,25	16 %	31 %	24 %	25 %	4 %
Onderwijs	34	5,95	3 %	12 %	35 %	44 %	6 %
Sportclubs met jeugdwerking	112	4,98	12 %	24 %	26 %	29 %	9 %
Bijzondere jeugdzorg	51	3,95	23 %	20 %	33 %	24 %	0 %
MPI's	35	6,28	3 %	17 %	23 %	40 %	17 %

Afwezigheid van aanpalende woningen is niet voor iedereen een must. Toch merken we dat dit voor lokaal jeugdwerk en bijzondere jeugdzorg belangrijker is dan voor onderwijs en sportclubs.

Tabel 102: belang van afwezigheid van aanpalende woningen naar soort jeugdgroep

Afwezigheid van aanpalende woningen	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	190	5,60	12 %	17 %	23 %	31 %	17 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	66	4,58	13 %	26 %	32 %	23 %	6 %
Onderwijs	35	3,64	37 %	11 %	20 %	31 %	0 %
Sportclubs met jeugdwerking	111	3,98	21 %	26 %	30 %	19 %	4 %
Bijzondere jeugdzorg	49	5,53	10 %	18 %	21 %	43 %	8 %
MPI's	35	4,20	6 %	40 %	37 %	14 %	3 %

Kampvuurmogelijkheid haalt globaal een gemiddelde score, maar voor lokaal jeugdwerk is het wel belangrijk of heel belangrijk in 2 op 3 gevallen. Bij de soorten verblijven springt dan weer de score bij de kampen/themavakanties op in positieve zin.

Tabel 103: belang van mogelijkheid tot het maken van een kampvuur naar soort jeugdgroep

Mogelijkheid tot het maken van een kampvuur	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	189	7,03	4 %	11 %	18 %	34 %	33 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	67	4,13	19 %	33 %	21 %	18 %	9 %
Onderwijs	35	3,03	40 %	14 %	34 %	9 %	3 %
Sportclubs met jeugdwerking	111	2,73	37 %	28 %	24 %	11 %	0 %
Bijzondere jeugdzorg	48	3,75	23 %	31 %	19 %	27 %	0 %
MPI's	35	3,38	31 %	23 %	29 %	14 %	3 %

Tabel 104: belang van mogelijkheid tot het maken van een kampvuur naar soort verblijf

Mogelijkheid tot het maken van een kampvuur	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	143	3,70	24 %	30 %	25 %	16 %	5 %
Kamp/themavakantie	233	6,25	10 %	15 %	17 %	31 %	27 %
Bos/zee/stads... klas	35	2,73	37 %	23 %	34 %	6 %	0 %
Vormingsinitiatief	33	3,20	27 %	30 %	31 %	12 %	0 %

Water in de nabijheid is voor weinig jeugdgroepen van heel groot belang bij de keuze van een locatie, maar voor bijzondere jeugdzorg en lokaal jeugdwerk toch nog iets meer. Bij de soorten verblijven blijkt water vooral tijdens sommige kampen/themavakanties een keuzecriterium te zijn, terwijl het tijdens vormingsinitiatieven niet van belang is.

Tabel 105: belang van beek, rivier of kanaal in de nabijheid naar soort jeugdgroep

Beek, rivier of kanaal in de nabijheid	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	188	5,30	5 %	22 %	40 %	22 %	11 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	68	3,80	24 %	27 %	29 %	13 %	7 %
Onderwijs	35	4,88	9 %	26 %	37 %	17 %	11 %
Sportclubs met jeugdwerking	110	3,70	14 %	40 %	32 %	12 %	2 %
Bijzondere jeugdzorg	51	5,73	4 %	18 %	31 %	39 %	8 %
MPI's	35	4,25	11 %	43 %	14 %	29 %	3 %

Tabel 106: belang van beek, rivier of kanaal in de nabijheid naar soort verblijf

Beek, rivier of kanaal in de nabijheid	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	146	4,20	11 %	33 %	36 %	17 %	3 %
Kamp/themavakantie	233	5,28	5 %	26 %	33 %	25 %	11 %
Bos/zee/stads... klas	35	4,70	11 %	31 %	26 %	23 %	9 %
Vormingsinitiatief	33	3,13	33 %	21 %	37 %	6 %	3 %

Nabijheid van een stad haalt een relatief lage score. Dit geldt voor alle soorten groepen en verblijven.

Talrijke bezienswaardigheden zoals musea of gebouwen zijn globaal geen zwaarwegend beoordelingscriterium, zeker niet binnen het jeugdwerk. Enkel in het onderwijs stellen we vast dat 63 % van de ondervraagden dit belangrijk of heel belangrijk vindt. Vandaar ook de hoge score voor bos/zee/stads... klassen.

Tabel 107: belang van aanwezigheid van talrijke bezienswaardigheden (bijv. musea, gebouwen ...) naar soort jeugdgroep

Aanwezigheid van talrijke bezienswaardigheden (bijv. musea, gebouwen ...)	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	189	2,30	42 %	35 %	13 %	9 %	1 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	68	2,90	28 %	40 %	20 %	12 %	0 %
Onderwijs	35	6,43	3 %	14 %	20 %	49 %	14 %
Sportclubs met jeugdwerking	110	3,58	23 %	31 %	29 %	14 %	3 %
Bijzondere jeugdzorg	49	5,18	6 %	14 %	49 %	29 %	2 %
MPI's	35	4,90	11 %	20 %	34 %	32 %	3 %

Tabel 108: belang van aanwezigheid van talrijke bezienswaardigheden (bijv. musea, gebouwen ...) naar soort verblijf

Aanwezigheid van talrijke bezienswaardigheden (bijv. musea, gebouwen ...)	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	144	3,64	24 %	30 %	27 %	17 %	3 %
Kamp/themavakantie	232	2,78	33 %	35 %	20 %	12 %	0 %
Bos/zee/stads... klas	35	6,73	3 %	11 %	17 %	52 %	17 %
Vormingsinitiatief	34	3,28	29 %	29 %	27 %	12 %	3 %

De kust is slechts voor een minderheid van de jeugdgroepen een belangrijke parameter om een locatie te kiezen. Onderwijs haalt gemiddeld niet de hoogste score, maar heeft wel de grootste groep respondenten die de kust heel belangrijk vindt (23 %). Dat wijst op een uitgesproken keuze om het verblijf aan de kust te laten plaatsvinden. Ook hier valt op dat voor vormingsinitiatieven omgevingselementen niet belangrijk zijn.

Tabel 109: belang van nabijheid van de kust naar soort jeugdgroep

Nabijheid van de kust	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	188	2,65	34 %	34 %	26 %	4 %	2 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	67	2,90	33 %	33 %	22 %	9 %	3 %
Onderwijs	35	4,40	35 %	11 %	20 %	11 %	23 %
Sportclubs met jeugdwerking	112	3,78	23 %	28 %	28 %	17 %	4 %
Bijzondere jeugdzorg	50	4,35	18 %	22 %	34 %	20 %	6 %
MPI's	35	5,10	0 %	34 %	37 %	20 %	9 %

Tabel 110: belang van nabijheid van de kust naar soort verblijf

Nabijheid van de kust	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	146	3,98	18 %	29 %	33 %	16 %	4 %
Kamp/themavakantie	231	3,00	32 %	32 %	24 %	8 %	4 %
Bos/zee/stads... klas	35	4,78	29 %	14 %	17 %	17 %	23 %
Vormingsinitiatief	33	2,28	36 %	37 %	27 %	0 %	0 %

Attracties zijn slechts voor weinig jeugdgroepen van tel op het moment dat een locatie wordt gekozen, niet in het minst bij onderwijs en jeugdwerk.

Tabel 111: belang van aanwezigheid van een attractie naar soort jeugdgroep

Aanwezigheid van een attractie	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	189	2,30	41 %	33 %	19 %	7 %	0 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	67	2,15	40 %	42 %	10 %	8 %	0 %
Onderwijs	35	1,53	63 %	23 %	6 %	9 %	0 %
Sportclubs met jeugdwerking	111	3,08	25 %	38 %	26 %	11 %	0 %
Bijzondere jeugdzorg	47	4,10	15 %	34 %	23 %	28 %	0 %
MPI's	34	4,28	12 %	32 %	32 %	21 %	3 %

4.4 Criteria voor diensten

Aan alle respondenten werd gevraagd hoe belangrijk onderstaande aspecten zijn bij de keuze voor een bepaalde locatie. Scores varieerden tussen “helemaal niet belangrijk” en “heel belangrijk”:

- Onthaal door de uitbater
- Een regelmatig bezoek door de uitbater
- Poetsservice
- Drank ter beschikking gesteld door de uitbater
- Aanwezigheid van spelmateriaal ter plaatse
- Informatiebrochure ter beschikking met informatie over de voorzieningen/bezienswaardigheden en ontspanningsmogelijkheden, handelaars in de buurt, tram-, bus- en treinen
- Een aanspreekpunt in de gemeente
- Bewegwijzering naar de verblijfplaats
- Kaarten ter beschikking: (staf)kaart, fietsroutenwerkkarta

Hieronder overlopen we deze aspecten, in volgorde van de score die ze behaalden.

Tabel 112: belang van verschillende diensten bij keuze voor een locatie

	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Onthaal door de uitbater	487	6,54	3 %	10 %	22 %	53 %	12 %
Informatiemap ter beschikking	486	6,17	9 %	8 %	23 %	48 %	12 %
Bewegwijzering naar de verblijfplaats	484	5,71	9 %	13 %	27 %	43 %	8 %
Kaarten ter beschikking	479	5,37	12 %	15 %	29 %	34 %	10 %
Aanspreekpunt in de gemeente	484	4,78	12 %	23 %	30 %	30 %	4 %
Poetsservice	484	4,20	23 %	25 %	20 %	26 %	7 %
Regelmatig bezoek door de uitbater	481	4,05	12 %	35 %	32 %	18 %	2 %
Aanwezigheid van spelmateriaal ter plaatse	483	3,90	23 %	27 %	25 %	20 %	5 %
Drank ter beschikking gesteld door de uitbater	484	3,11	32 %	33 %	15 %	17 %	3 %
Aanwezigheid van uitgewerkte educatieve pakketten	482	2,94	32 %	32 %	25 %	9 %	2 %

Vergeleken met de andere aspecten (gebouw, kampeerweide, locatie) liggen de scores bij diensten aan de lage kant. De gemiddelde jeugdgroep hecht duidelijk minder belang aan verschillende diensten.

Eénoog in het land der blinden is onthaal door de uitbater. De meerderheid van de groepen apprecieert een dergelijk onthaal wel. Slechts 13 % vindt het niet belangrijk of helemaal niet belangrijk.

Er zijn geen verschillen naargelang soort groep of soort verblijf.

Het ter beschikking stellen van een informatiemap kan eveneens de meerderheid van de groepen bekoren. Ook hier geen verschillen naargelang soort groep of soort verblijf.

Bewegwijzering zit iets boven het gemiddelde. Dat heeft vooral te maken met de redelijk hoge score bij vormingsinitiatieven, wellicht omdat deelnemers vaak individueel de verplaatsing moeten maken naar de locatie.

Tabel 113: belang van bewegwijzering naar de verblijfplaats naar soort verblijf

Bewegwijzering naar de verblijfplaats	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	143	6,08	8 %	8 %	23 %	55 %	6 %
Kamp/themavakantie	232	5,18	11 %	17 %	31 %	36 %	5 %
Bos/zee/stads... klas	36	5,45	6 %	22 %	28 %	36 %	8 %
Vormingsinitiatief	34	7,40	6 %	0 %	18 %	44 %	32 %

Het ter beschikking stellen van kaarten voor wandelen en fietsen haalt een heel gemiddelde score. Het is voor weinig groepen een must, maar anderzijds is het ook niet storend als het wordt aangeboden. Het soort groep of het soort verblijf maakt in dit verband niet uit.

Een aanspreekpunt in de gemeente is slechts voor 34 % van de jeugdgroepen belangrijk of heel belangrijk. Ook hier geen verschillen volgens soort groep of soort verblijf.

Poetsservice haalt globaal een redelijk lage score, maar hier zijn wel grote verschillen tussen soorten groepen en soorten verblijven. Voor onderwijs en bos/stads/zee... klassen is dit wel degelijk een belangrijke service die een hoge score haalt. Voor lokaal jeugdwerk en kampen/themavakanties ligt de score dan weer heel laag.

Tabel 114: belang van poetsservice naar soort jeugdgroep

Poetsservice	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	188	2,28	43 %	33 %	15 %	8 %	1 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	67	4,48	18 %	27 %	22 %	24 %	9 %
Onderwijs	37	7,05	3 %	11 %	8 %	57 %	21 %
Sportclubs met jeugdwerking	111	5,70	9 %	16 %	22 %	44 %	9 %
Bijzondere jeugdzorg	46	4,55	17 %	24 %	28 %	22 %	9 %
MPI's	35	5,88	3 %	14 %	37 %	37 %	9 %

Tabel 115: belang van poetsservice naar soort verblijf

Poetsservice	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	141	4,83	14 %	26 %	20 %	33 %	7 %
Kamp/themavakantie	232	3,03	34 %	31 %	18 %	14 %	3 %
Bos/zee/stads... klas	36	7,25	3 %	6 %	11 %	58 %	22 %
Vormingsinitiatief	34	5,35	12 %	18 %	32 %	20 %	18 %

Regelmatig bezoek door de uitbater is slechts voor 20 % van de respondenten belangrijk of heel belangrijk. Dit geldt voor alle soorten groepen en soorten verblijven.

Aanwezigheid van spelmateriaal ter plaatse kan voor de meeste jeugdgroepen op een gemiddelde score rekenen, behalve dan voor jeugdwerk dat deze service duidelijk niet nodig vindt.

Bij de verblijven valt vooral de relatief hoge score op bij bos/zee/stads... klassen.

Tabel 116: belang van aanwezigheid van spelmateriaal ter plaatse naar soort jeugdgroep

Aanwezigheid van spelmateriaal ter plaatse	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	187	2,48	38 %	31 %	26 %	4 %	1 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	67	3,23	22 %	39 %	27 %	12 %	0 %
Onderwijs	37	5,53	8 %	22 %	19 %	43 %	8 %
Sportclubs met jeugdwerking	111	5,40	12 %	15 %	27 %	37 %	9 %
Bijzondere jeugdzorg	47	4,55	17 %	26 %	21 %	30 %	6 %
MPI's	34	5,43	6 %	24 %	29 %	29 %	12 %

Tabel 117: belang van aanwezigheid van spelmateriaal ter plaatse naar soort verblijf

Aanwezigheid van spelmateriaal ter plaatse	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	142	4,38	13 %	29 %	32 %	22 %	4 %
Kamp/themavakantie	231	3,25	31 %	29 %	23 %	13 %	4 %
Bos/zee/stads... klas	36	5,93	8 %	17 %	19 %	42 %	14 %
Vormingsinitiatief	34	4,10	20 %	29 %	27 %	15 %	9 %

Dat uitbaters drank ter beschikking stellen, is voor de meeste jeugdgroepen niet nodig. Enkel bij sportclubs en onderwijs wordt dit door ongeveer 40 % belangrijk of heel belangrijk geacht. Een vergelijkbaar percentage vinden we bij bos/zee/stads... klassen en vormingsinitiatieven.

Tabel 118: belang van drank ter beschikking gesteld door de uitbater naar soort jeugdgroep

Drank ter beschikking gesteld door de uitbater	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	188	1,85	50 %	33 %	12 %	3 %	2 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	66	3,78	24 %	31 %	18 %	24 %	3 %
Onderwijs	37	4,60	16 %	27 %	22 %	27 %	8 %
Sportclubs met jeugdwerking	111	4,95	11 %	28 %	17 %	40 %	4 %
Bijzondere jeugdzorg	47	1,63	49 %	43 %	4 %	2 %	2 %
MPI's	35	3,50	14 %	46 %	26 %	14 %	0 %

Tabel 119: belang van drank ter beschikking gesteld door de uitbater naar soort verblijf

Drank ter beschikking gesteld door de uitbater	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	142	3,90	18 %	39 %	15 %	25 %	3 %
Kamp/themavakantie	232	1,98	48 %	34 %	10 %	7 %	1 %
Bos/zee/stads... klas	36	4,78	14 %	25 %	25 %	28 %	8 %
Vormingsinitiatief	34	4,80	15 %	23 %	23 %	33 %	6 %

De laagste score op het vlak van service wordt behaald door uitgewerkte educatieve pakketten. Enkel voor onderwijs en bos/zee/stads/... klassen vindt een nipte meerderheid dit belangrijk of heel belangrijk.

Tabel 120: belang van aanwezigheid van uitgewerkte educatieve pakketten naar soort jeugdgroep

Aanwezigheid van uitgewerkte educatieve pakketten	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Lokaal jeugdwerk	188	1,88	49 %	32 %	15 %	3 %	1 %
Provinciaal/landelijk jeugdwerk	67	2,28	37 %	40 %	18 %	5 %	0 %
Onderwijs	37	5,93	8 %	11 %	30 %	38 %	13 %
Sportclubs met jeugdwerking	108	3,78	18 %	31 %	36 %	12 %	3 %
Bijzondere jeugdzorg	47	3,23	23 %	34 %	34 %	9 %	0 %
MPI's	35	3,90	11 %	37 %	40 %	9 %	3 %

Tabel 121: belang van aanwezigheid van uitgewerkte educatieve pakketten naar soort verblijf

Aanwezigheid van uitgewerkte educatieve pakketten	N	Gemiddelde score (op 10)	Helemaal niet belangrijk	Niet belangrijk	Tussen beide	Belangrijk	Heel belangrijk
Kort verblijf	141	3,35	20 %	38 %	31 %	10 %	1 %
Kamp/themavakantie	232	2,15	43 %	32 %	21 %	4 %	0 %
Bos/zee/stads... klas	36	6,08	8 %	11 %	28 %	36 %	17 %
Vormingsinitiatief	33	2,65	33 %	40 %	21 %	0 %	6 %

5 Opsplitsing in soort initiatieven

Een uitbater van een overnachtingsmogelijkheid probeert zich te richten naar één of meerdere doelgroepen. Daarom is het nuttig om de vele antwoorden wat te bundelen volgens soort verblijf. In dit hoofdstuk onderscheiden we vier initiatieven: schoolwerkwerken, kampen, weekends en vormingsinitiatieven.

5.1 Schoolwerkweken

Tijdens de schoolweken zijn er weinig mogelijke doelgroepen, behalve scholen. Vroeger vonden bosklassen & co vaak plaats tussen maandag en vrijdag in volpension. Mede door invloed van de maximumfactuur stellen we de laatste jaren een verschuiving vast naar meer kortere verblijven en iets meer zelfkook.

Tabel 122: schoolwerkweken

Belangrijkste criteria		
1	Brandveiligheid	9,45
2	De huurprijs	8,70
3	De (eventuele) goede ervaringen in het verleden	8,58
4	Aantal douches	8,30
5	Aantal toiletten	8,28
6	De periode	8,13
7	De veilige routes rondom de verblijfplaats	8,00
8	Een rustige omgeving	7,58
9	De mogelijkheid van volpension	7,40
10	Poetservice	7,25

Minst belangrijke criteria		
41	De mogelijkheid van zelfkook	3,55
42	Afwezigheid van aanpalende woningen	3,53
43	Grote slaapzalen	3,13
44	Mogelijkheid tot het maken van een kampvuur	2,73
45	Aanwezigheid van een attractie	2,18

Brandveiligheid is voor alle jeugdgroepen belangrijk, maar voor scholen is de score toch wel bijzonder hoog. Het mag duidelijk zijn dat op het vlak van veiligheid geen compromissen kunnen worden gesloten, dat blijkt ook uit de zevende plaats van veilige routes rondom de verblijfplaats.

Voor een trouw publiek als scholen mag het niet verbazen dat ervaringen in het verleden eveneens een cruciale rol spelen om een locatie te kiezen. Als men tevreden is, keert men terug. Dat is uiteraard goed nieuws voor bestaande jeugdverblijfcentra die een scholenpubliek hebben opgebouwd en kunnen tevreden houden. Voor starters maakt dit het extra moeilijk om zelf scholen aan te trekken (en dus ergens anders weg te halen). Elders in het onderzoek vonden we in dit verband nog een ander opvallend cijfer: slechts 8 % van de scholen heeft problemen ondervonden bij de zoektocht naar een geschikte locatie. Voor de andere jeugdgroepen schommelt dit gemiddeld rond de 30 %. M.a.w. er is vandaag reeds voldoende aanbod voor scholen!

De scores voor volpension (7,40) en zelfkook (3,55) verdienen om van nabij bekeken te worden. Ook al liggen die scores ver uit elkaar, het zijn slechts gemiddeldes. Bij volpension vindt 69 % van de scholen dit belangrijk of heel belangrijk, 23 % hecht er weinig waarde aan. Bij zelfkook is de score min of meer omgekeerd: 32 % vindt zelfkook belangrijk of heel belangrijk, terwijl 52 % dit categoriseert als niet of helemaal niet belangrijk. M.a.w. de markt voor scholen in volpension is een pak groter, maar dit wil niet zeggen dat het voor zelfkook onmogelijk is om scholen aan te trekken. Uit de cijfers blijkt dat ongeveer 1 op 3 scholen kan overtuigd worden om zelf te koken, maar dan zal het ongetwijfeld helpen om goed te

scoren op de andere items die men in het onderwijs belangrijk vindt. Wie bijvoorbeeld enkel over grote slaapzalen beschikt, heeft dan een groot nadeel.

Vermeldenswaard is nog dat aanwezigheid van uitgewerkte educatieve pakketten slechts een gemiddelde score haalt, in tegenstelling tot wat algemeen aangenomen wordt. Ongeveer de helft van de scholen vindt dit belangrijk of heel belangrijk. Ons besluit is eerder dat een jeugdverblijfscentrum iets moet hebben waarin het zich kan onderscheiden: goed ingerichte daglokken, de onmiddellijke omgeving (bos of zee), bepaalde voorzieningen (sport) of bezienswaardigheden in de buurt. Educatieve pakketten die op één van deze aspecten aansluiten, kunnen dan wel degelijk een extra troef zijn.

5.2 Kampen

Kampen zijn het hoogtepunt in het werkjaar van de jeugdbewegingen, maar ook andere jeugdgroepen organiseren kampen. Dan denken we aan vakanties ingericht door landelijk jeugdwerk waar vaak gewerkt wordt met inschrijvingen, maar ook door de bijzondere jeugdzorg en de MPI's worden heel wat kampen georganiseerd.

Tabel 123: kampen

Belangrijkste criteria		
1	De periode	8,78
2	De huurprijs	8,58
3	De mogelijkheid van zelfkook	8,53
4	Brandveiligheid	8,28
5	De aanwezigheid van (speel)bos in de buurt	7,90
6	Speelweide in de directe omgeving	7,90
7	Aantal toiletten	7,58
8	Uitrusting keuken	7,58
9	Een rustige omgeving	7,40
10	Aantal douches	7,25

Minst belangrijke criteria		
41	Aanwezigheid van een attractie	2,68
42	Internetaansluiting	2,18
43	Aanwezigheid van uitgewerkte educatieve pakketten	2,15
44	De mogelijkheid van volpension	2,10
45	Drank ter beschikking gesteld door uitbater	1,98

Enigszins verrassend wordt de nummer één ingenomen door de periode van het verblijf, net voor huurprijs en zelfkookmogelijkheid. De flexibiliteit om met kampperiodes te schuiven blijkt dus beperkt te zijn. Dat maakt het voor uitbaters minder evident om voor een betere spreiding van overnachtingen te zorgen richting rustigere periodes.

Daarnaast scoort een kindvriendelijke omgeving hoog, in ieder geval hoger dan bij de andere soorten verblijven. Kampen hebben nood aan speelbossen en speelweides in de onmiddellijke omgeving die bij voorkeur rustig is. Het gaat lijnrecht in tegen maatschappelijke tendensen om jeugdtoerisme weg te halen uit de groene ruimte.

De douches sluiten de top tien af. Ons buikgevoel zegt dat dit tien jaar geleden niet het geval zou zijn geweest. Vandaag leggen jeugdgroepen zelfs voor eenvoudige accommodatie een aantal minimale hygiëne-eisen op en voor de grote meerderheid horen douches daar bij.

Bij de lage scores wordt heel duidelijk dat kampen weinig aanbod verwachten van de uitbater, behalve een geschikte accommodatie (en omgeving). Geen educatieve pakketten, geen maaltijden of drank en ook geen internet. Kunnen spelen, daar draait het om. Toch bij volpension een kleine nuance: de absolute meerderheid vindt het helemaal niet belangrijk, maar tegelijk vindt 15 % het wel belangrijk of heel belangrijk om niet zelf te moeten koken. Bij de kampen gaat het dan vooral over groepen uit het landelijk jeugdwerk of de MPI's.

5.3 Weekends

Weekends zijn het moeilijkst onder één noemer te plaatsen. Behalve de scholen maakt iedereen wel gebruik van de weekends. Jeugdwerk organiseert weekends voor kinderen, maar ook begeleiderweekends of planningsweekends. Veel sportclubs, instellingen bijzondere jeugdzorg en MPI's gaan wel eens op weekend en daarnaast oefent jeugdaccommodatie tijdens de weekends ook aantrekkingskracht uit op andere doelgroepen, zoals vriendengroepen en families.

Tabel 124: weekends

Belangrijkste criteria		
1	Brandveiligheid	8,68
2	De huurprijs	8,43
3	De periode	7,80
4	Aantal toiletten	7,45
5	Aantal douches	7,38
6	Uitrusting keuken	7,10
7	De (eventuele) goede ervaringen in het verleden	7,05
8	Een rustige omgeving	7,00
9	De veilige routes rondom de verblijfplaats	6,80
10	De beperkte reistijd	6,75

Minst belangrijke criteria		
41	Mogelijkheid tot het maken van een kampvuur	3,70
42	Aanwezigheid van talrijke bezienswaardigheden	3,64
43	Internetaansluiting	3,58
44	Aanwezigheid van uitgewerkte educatieve pakketten	3,35
45	Aanwezigheid van een attractie	3,13

Omdat weekends onder vele vormen voorkomen, hebben ze ook een minder duidelijk profiel. De klassiekers brandveiligheid, huurprijs en periode prijken bovenaan, gevolgd door een aantal criteria verbonden aan het gebouw: toiletten, douches en keuken.

Op de tiende plaats vinden we een beperkte reistijd, een item dan niet in de top tien voorkomt bij de andere soorten verblijven. Niet onlogisch natuurlijk: als een groep zich op vrijdagavond nog moet verplaatsen, dan legt men liefst niet te veel kilometers meer af. Zelfkookmogelijkheid, voldoende daglokalen en voldoende speelruimte in de onmiddellijke omgeving vallen net buiten de top tien.

Bij de laag scorende criteria valt opnieuw op dat de meeste jeugdgroepen zelf zorgen voor hun programma. Een vaak betalend aanbod om zaken in de buurt te kunnen doen (attracties of bezienswaardigheden) kan op weinig belangstelling rekenen. We hadden bijna geschreven dat de jeugd gerust een weekendje zonder internet kan, maar dan hadden we ook het aantal aanwezige smartphones moeten tellen.

5.4 Vormingsinitiatieven

Vormingsinitiatieven vinden vooral plaats bij het landelijk en provinciaal jeugdwerk. Het gaat dan meestal over cursussen voor begeleiders, vaak tijdens de kleine schoolvakanties of soms ook in het weekend.

Tabel 125: vormingsinitiatieven

Belangrijkste criteria		
1	Voldoende daglokalen	8,65
2	De periode	8,53
3	De huurprijs	8,33
4	Brandveiligheid	8,15
5	De (eventuele) goede ervaringen in het verleden	7,63
6	Bewegwijzering naar de verblijfplaats	7,40
7	Aantal toiletten	7,08
8	Gsm-ontvangst	7,03
9	Aantal douches	6,93
10	Onthaal door de uitbater	6,93

Minst belangrijke criteria		
41	Beek, rivier of kanaal in de nabijheid	3,13
42	Aanwezigheid van zwemgelegenheid	3,00
43	Aanwezigheid van uitgewerkte educatieve pakketten	2,65
44	Nabijheid van de kust	2,28
45	Aanwezigheid van een attractie	1,73

De hoge score voor voldoende daglokalen valt meteen op. Bij de andere soorten verblijven komt dit item nergens in de top tien voor, hier staat het op nummer 1. Niet onlogisch, want het gaat vaak over verblijven met een redelijk grote deelnemersgroep die dan regelmatig in kleinere groepjes moet kunnen worden opgesplitst.

Opeenvolgende vormingsinitiatieven hebben vaak een heel andere deelnemersgroep en keren daarom dikwijls terug naar dezelfde locatie. Vandaar dat goede ervaringen in het verleden een belangrijke rol spelen.

Vormingsinitiatieven hebben meestal individuele deelnemers die verondersteld worden zelf de verplaatsing te maken naar de cursuslocatie. Bewegwijzering naar de verblijfplaats wordt daarom als een pluspunt ervaren. Ook op het vlak van mobiliteit merken we dit: zo valt bereikbaarheid met het openbaar vervoer (score: 6,78) maar net buiten de top tien.

Extra activiteiten in de buurt zijn minder belangrijk. De kust of attracties betekenen geen enkele meerwaarde. Hoewel er vorming wordt gegeven, is er ook helemaal geen nood aan uitgewerkte educatieve pakketten. Wie een vormingsinitiatief begeleidt, zorgt zelf voor de inhoud van het programma.

6 Beleidsaanbevelingen

We eindigen dit rapport met vier concrete aanbevelingen aan het (Vlaamse) overheidsbeleid. Onderstaande zaken lijken ons bijzonder nuttig om in het achterhoofd te houden als de komende jaren beleidsbeslissingen rond jeugdtoerisme worden genomen.

6.1 De omgeving

Bij jeugdverblijfcentra is de omgeving even belangrijk als het gebouw/terrein dat gehuurd wordt. Deze boutade wordt bevestigd door de onderzoeksresultaten. Dit gaat niet alleen over speelmogelijkheden in bossen en op weides in de buurt, men heeft ook aandacht voor veilige routes en rust in de omgeving. Daarom zijn we verheugd om vast te stellen dat voor de verblijven in 2009 omgeving en speelruimte heel positief werden geëvalueerd, ook voor de verblijven in Vlaanderen.

In het dichtbevolkte Vlaanderen staat de ruimte echter onder grote druk, zeker voor 'zachtere' sectoren als jeugdtoerisme. Net bij een aantal jeugdverblijven gelegen in een groene en rustige omgeving worden een aantal vragen gesteld vanuit natuur en ruimtelijke ordening. Een verschuiving van jeugdtoerisme naar de woonkernen lijkt bezig, maar dit gaat in tegen de behoeftes van de jeugdgroepen. Het zorgt ook voor extra klachten van burens die niet allemaal even gelukkig zijn met een jeugdkamp in hun achtertuin.

6.2 Verstandig investeren

Brandveiligheid en hygiëne (toiletten, douches, keuken) zijn belangrijk bij de keuze van een overnachtingsplaats. Op dat vlak heeft het Vlaamse jeugdtoerisme het laatste decennium een enorme inhaalbeweging gemaakt. Er is bijzonder veel geïnvesteerd in veiligheid en uitrusting van de gebouwen. De subsidies van de Vlaamse overheid hebben hiertoe zeker bijgedragen, maar het grootste deel van de investeringen wordt gedragen door de uitbaters zelf. Dat geld moet dus op één of andere manier terugverdiend worden, maar hoe? Uit het onderzoek komt de huurprijs als belangrijkste parameter naar voor als een locatie wordt gekozen. De marge voor prijsstijgingen is dus beperkt.

Daarom moet omzichtig worden omgesprongen met bijkomende eisen voor jeugdverblijfcentra. Investeringen in bijvoorbeeld toegankelijkheid, ventilatiesystemen of legionellabestrijding worden best geval per geval bekeken na een grondige kosten-batenanalyse. Enkel zo kan vermeden worden dat jeugdverblijven op termijn onbetaalbaar worden voor hun doelgroep.

Tegelijk moet een goed evenwicht gevonden worden tussen vraag en aanbod. Als voor bepaalde segmenten het aanbod de vraag overtreft, heeft dit immers grote gevolgen voor de rendabiliteit van sommige jeugdverblijven (zie ook volgende aanbevelingen).

6.3 De krimpende scholenmarkt

Scholen hebben tijdens de midweken een groot aanbod om uit te kiezen. Dat is meegenomen voor de leerkrachten, maar niet altijd even goed nieuws voor jeugdverblijven die veel scholen ontvangen. De recente evoluties met de maximumfactuur hebben bovendien al voor een lichte daling gezorgd van onderwijsovernachtingen in volpension.

Op plaatsen waar de overheid investeert in extra aanbod dat (ook) geschikt is voor scholen, moet goed nagegaan worden of dit extra aanbod dan ook voldoet aan werkelijke behoeftes. Want hoe dan ook wordt (bijna) elke overnachting in een nieuw jeugdverblijf weggehaald in een bestaand jeugdverblijf dat dus minder overnachtingen haalt.

6.4 Grote kampplaatsen

Er is een tekort aan grote kampplaatsen (meer dan 100 personen) tijdens de zomer. Extra aanbod creëren lijkt dan een voor de hand liggende oplossing, maar het probleem daarbij is dat de vraag slechts enkele weken het aanbod overstijgt en dat de grote kampplaatsen het tijdens het schooljaar vaak moeilijk hebben om een goede bezettingsgraad te halen. Daarom zijn meer creatieve oplossingen gewenst. Domeinen waar verschillende gebouwen staan, kunnen tijdens de zomermaanden ervoor kiezen om de gebouwen niet afzonderlijk te verhuren, maar enkel het integrale domein. Middelgrote jeugdverblijven kunnen in de zomer hun gebouw aanbieden in combinatie met een aantrekkelijke tentengrond. Op die manier kunnen locaties voor grote kampgroepen ook tijdens het schooljaar zinvol worden uitgebaat.